

LIPÓTVÁROS

Irta Gárdonyi Albert dr.
 egyet. c. rendkiv. tanár, a főváros főlevéltárosa

Míg a Belváros s a hozzácsatlakozó külvárosok csupán hosszas fejlődés után tudtak tetszetősebb külsőhöz jutni, addig a Lipótváros mindjárt kezdettől fogva előkelő város résznek indult. A többi pesti városrész élete kezdetben kispolgári, sőt falusias volt, a Lipótváros pedig amerikai példára fejlődött: a helyül kijelölt pusztá területen előre megszabták az utvonalakot, amelyek mentén nem házacskák, hanem paloták épültek s ezekben nem kispolgárok, hanem vállalkozó üzletemberek, jólétnek örvendő kereskedők laktak.

A Lipótvárost sokáig Ujvárosnak is nevezték, mert keletkezésében a többi városrésznél fiatalabb volt. Ez az új városrész a tisztas polgári multtal rendelkező Belvárost gyorsan tulszárnyalta szabályos és rendezett utcáival s művészi kivitelű palotáival. Ezzel szemben a Belváros sokáig magán viselte a kispolgári kezdet bilincseit, amelyektől nehéz volt megszabadítani; a külvárosok pedig inkább falusias jelleget mutattak, amelyet csupán az 1838. évi árvíz sodort el, hogy aztán lassu és fokozatos fejlődésnek adjon helyet.

Schams 1821-ben azt írja a Lipótvárossal, hogy helyén hajdan mocsarak és nádasok váltakoztak futóhomokkal borított pusztá területekkel s ahol negyven esztendővel előbb még a Szabó-kápolna sirkertjében porladoztak a helybeli lakosság csoportjai, ahol az amfiteatrum állatviadalaiban gyönyörködött a mulatni-vágyó közönség, ott 1821-ben az országos vásárok nagyszabású központját, a helyőrség felvonulásainak színterét, tudniillik a mai Erzsébet-teret találjuk. Ez a szabályosan kiépített hatalmas tér messze tulszárnyalja szépségével — a velencei Szent Márk-teret kivéve — a monarchia többi tereit s méltán vetekedhetik Európa legszebb tereivel. Területe 100 öl hosszú és 93 öl széles szabályos négyszög, mely tíz egymást keresztező utvonalon közlelhető meg s ezek közül három gyönyörű kilátást nyújt az akkori Lipótvárost határoló Ujépület hatalmas épületkolosszusára. A környező házak előtt hatólynre ki van kövezve, közepén pedig a bécsi Burgplatzhoz hasonlóan kavics borítja. Különösen szép látványt nyújt katonai gyakorlatok, feltámadási körmenetek s országos vásárok alkalmával, amikor is megszámlálhatatlan embertömeg hullámszik rajta.

Amint e leírásból láthatjuk, a Lipótváros központja 1821-ben az új vásártér, a mai Erzsébeti-ter volt, mely egymagában is látvá-

nyosságot képezett a Belváros kispolgári tereivel s a külvárosok beépítetlen homokszivatagaival szemben. Különösen azonban a terület környező házak pompája ragadta meg a szemlélt, amely házak a fejlődő pesti építőművészet első zengőit képviselték. Tulajdonképpen ez az új vásártér adta meg a lökést a Lipótváros megalapításához s elsősorban ennek keletkezését kell vázolnunk, amikor a Lipótváros kezdeteire akarunk rámutatni.

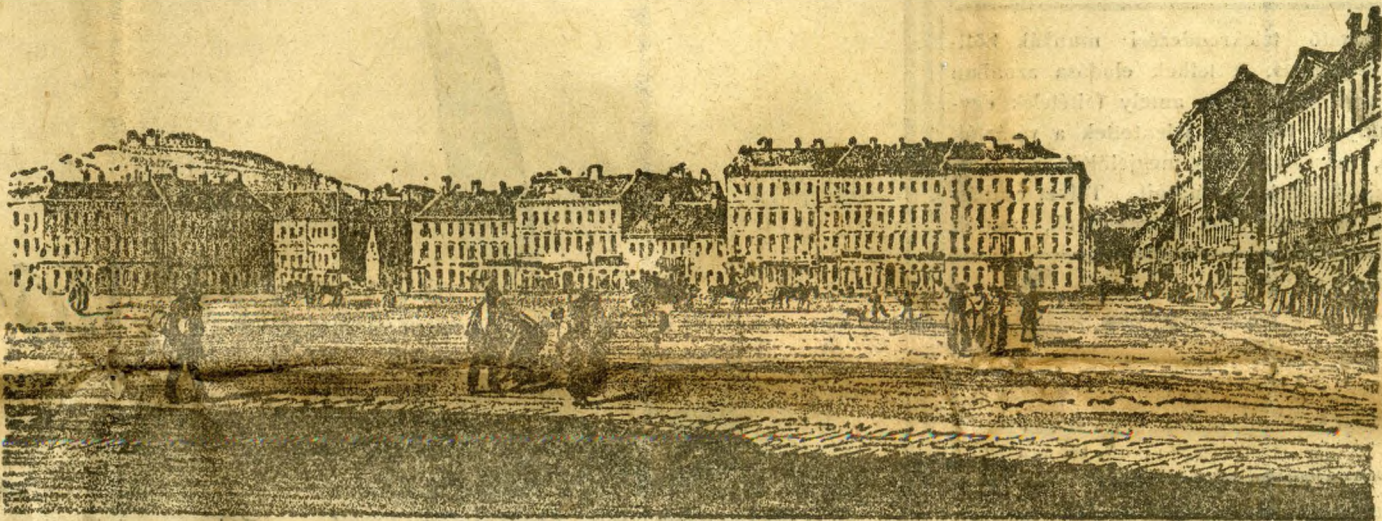
A pesti országos vásárok eredetileg részben a Belváros utcáin, elsősorban a Váci- és Hid-utcában (mai Türr István-utca), részben pedig a Belvárost körülvevő falak alatt elvonaluló Országuton (a mai Deák Ferenc-tér) tel-

telkekre felosztva értékesíteni kellene s az innen befolyó pénzből lehetne rendezni a vásárterek kérdését. E célra telekfelosztási tervet is készítettek, mely Jung József építőmester műve volt.

Ámbár a választott polgárság ellenezte a vásároknak a Belvárosból való kitelepítését, a helytartótanács 1787 július 10-én mégis úgy döntött, hogy az állatvásárt és a paraszti vásárt a Hatvani-ut (mai Rákóczi-ut) mentére kell áthelyezni s 1787 október 30-iki leiratában a Belvárosban ideiglenesen meg hagyott vásárok kihelyezésére is javaslatokat kért a pestvárosi tanácstól. A pestvárosi tanács erre 1787 december 15-én kelt felter-

háznak is szüksége lesz s az ottani kincstári épületek (Harmincad- és Söhvatal) sem távolíthatók el. Az uralkodó elhatározásáról a választott polgárság is értesült s 1788 július 8-iki beadványában a terv ellen nyilatkozott azon indoklással, hogy az uralkodó nem kívánja Pest városát tovább fejleszteni (Seine Majestät zu weiterer Vergrößerung der Stadt keinerdings mehr abzielen), már pedig az új vásártér mellett feltétlenül új városrész fog kialakulni.

Schilson János bárót nem rettentette el a kedvezőtlen döntés s 1788 június 17-i felterjesztésében előadta, hogy a Váci-kapu előtti városi telkek értékesítése nem annyira város-

Az új vásártér.

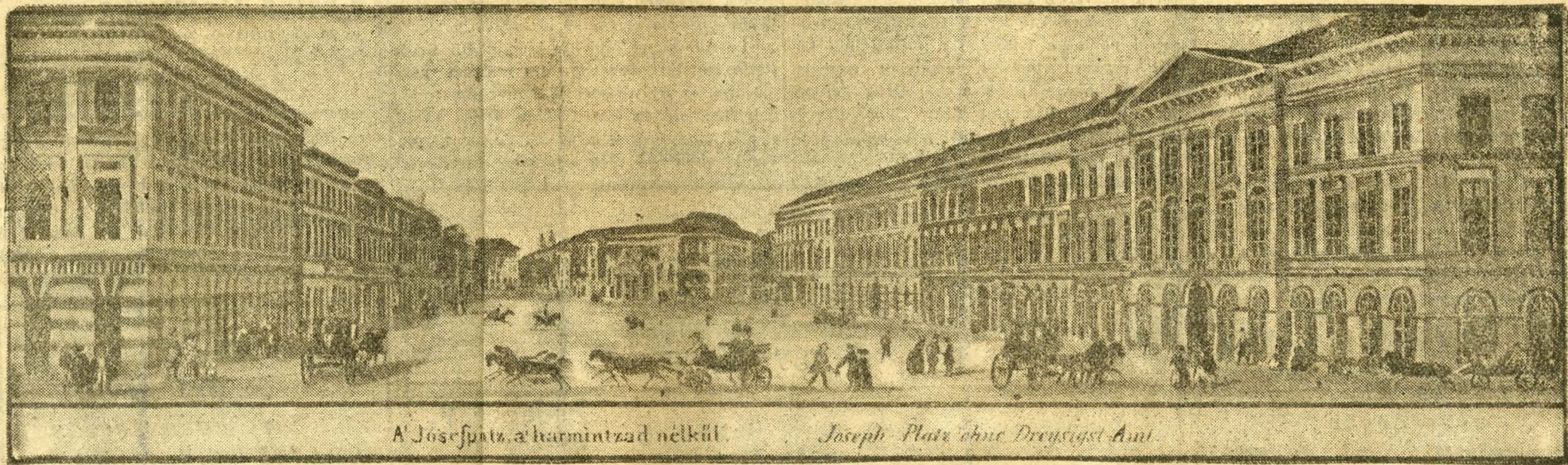
a Calvin-térig) zajlottak le. A Belváros utcáin az előkelőbb kereskedők és iparosok árusítottak, az Országuton voltak az állatvásárok és az ugynevezett parasztvásár. A vásári forgalom emelkedésével a Belváros utcáin vásárok alkalmával akkora volt a csődület, hogy a közlekedés sok helyen veszéllyel járt, tűz esetén pedig lehetetlen volt segílyt nyújtani. Mindezek a helytartótanács előtt is ismereteseek voltak s ezért 1785 augusztus 22-i leiratában utasította a pestvárosi tanácsot, hogy új vásárterek kijelöléséről gondoskodjék. Az új vásárterek kérdése nagy feladat elé állította a pestvárosi tanácsot, mert ezek rendezéséhez pénzre lett volna szükség s ez a pénz nem állott rendelkezésre. Így merült fel az a gondolat, melyet először a pestvárosi tanács adott elő 1786 március 4-én Majláth József gróf főispánhoz intézett előterjesztésében, hogy a Váci-kapu előtti pusztá területet

szépségében a Váci-kapu előtt 8000 négyszögöles új vásártérrel hozott javaslatba, amit a helytartótanács Schilson János báró kerületi kamarai igazgatónak adott ki véleményadásra, aki másik tervet készített azon indoklással, hogy a városok eddig nem tettek tanúságot városszépítészeti érzékükről s csupa lehetetlen tervvel állottak elő (dasnoch zur Stunden keine der ungarischen Freystädten und folglich auch Pest nicht ausgenommen, die geringste Merkmahlen einer Verschönerungs-Kenntniss gegeben, viel mehr wo es auf Sie ankam, haben Sie die widersinnigste und vernunftwidrigste Produkte gezeiget).

Schilson terve sok nehézséggel találkozott, mert az uralkodó költségesnek találta azt s kifogásolta az új városrész megalapítását is azon indoklással, hogy a beépítésre javasolt területre az Ujépületben elhelyezendő árva

szépítési és fejlesztési célokat szolgál, mint inkább a vásárterek rendezése céljaira kíván pénzalapot teremteni. Kétségbevonta azon megállapítást is, mintha Pest városa már eléggé ki lenne építve s bizonyosságul egyrészt a magas lakásbérekre, másrészt a lakások tulszofaltságára mutatott rá, amely bajokon csupán új lakásépítéssel lehet segíteni. Rámutatott továbbá arra is, hogy Pest város vásári forgalma az összes európai városok vásári forgalmát felülmulja (der Pesther Markt in Ansehung des Verkehrs al in grosso als einer der grössten Märkte in ganz Europa angesehen werden kann); tehát a város kiépítése már ezért is elkerülhetetlen.

Schilson János báró érvelésének megvolt a hatása, mert amint a kerületi kamarai igazgatóság 1789 április 6-i rendeletéből megállapítható, az uralkodó végre is hozzájárult a vásártéri tervhez s a Váci-kapu előtti tel-

A Josefplatz, a harminczad nélkül.

Joseph Platz ohne Dreissigst Amt.

ALAPITVA: 1833

Munk Mór és Társa utódaiBUDAPEST,
V., SAS-UTCA

3

Szalag-, csipke-, rövid-,
kötél- és szövöttáru-
nagykereskedés

kek értékesítéséhez, ami egyrészt a mai Erzsébet-tér megalapításához, másrészt a Lipótváros kiépítéséhez vezetett. Mindezekből láthatjuk, hogy úgy az Erzsébet-tér megalapítása, mint a Lipótváros kiépítése Schilson János báró érdeme, kinek érvelése meggyőzte az uralkodót arról, hogy ezekre szükség van.

Alapítva 1835

Rippel Károly

játékkereskedése

Budapest, V., Deák Ferenc-u. 12

Az idén múlt száznegyven esztendeje annak, hogy ez a nagyszabású terv uralkodói szentesítést nyert, ez az emlékezőes évforduló megérdemli, hogy visszatekintsünk a Lipótváros múltjára.

Az új vásártér kiépítésének előfeltétele volt a Váci-kapu előtti telkek értékesítése, ami

Alapítva 1854

Hüttl Tivadarcsészéért és kávéért udvari
szállító, porcellángyáros

Sa'át porcellángyár Óbudán

Budapest
Dorottya-utca 14

az elvégzendő telekredezési munkák költségeit biztosította. A telkek eladása azonban feltételekhez volt fűzve, amely feltételek egyrészt súlyos terheket jelentettek a vásárlók számára, másrészt előre megjelölték a Lipótváros fejlődésének fővonásait. Telket csupán iparosok és kereskedők szerezhettek, zsidók

Alapítva: 1861

Fürst Jakob és Fiai

Kézműipar-nagykereskedés

Budapest
V., Sas-utca 20/22

és földművesek nem, tehát a városrész nem lehetett külvárossá. A vásárlók kötelesek voltak telküket három-négy éven belül beépíteni s ezzel szemben 10-15 évi adómentességet kaptak. A telekár harmadrészt azonnal kellett fizetni, a hátralékot tíz éven belül öt-százalékos kamat ellenében. Építkezni csak

ALAPITVA
1872**Fischer és Kohn**

V., Erzsébet-tér 12

A legjobb minőségű
be- és külföldi
úri és női diva szövetek

szilárd anyagból lehetett s az építési terveket előzetesen be kellett mutatni a városi építőbizottságnak (Stadt-Baucomission). Utóbb azt is kiközlítették, hogy az új vásártér körül csak emeletes házak építhetők s a földszintes házakat is úgy kell építeni, hogy emeletet lehessen rájuk építeni.

WERTHEIMER ÉS FRANKL

GYARMAFÁR-UNAGYKERESKEJŐK

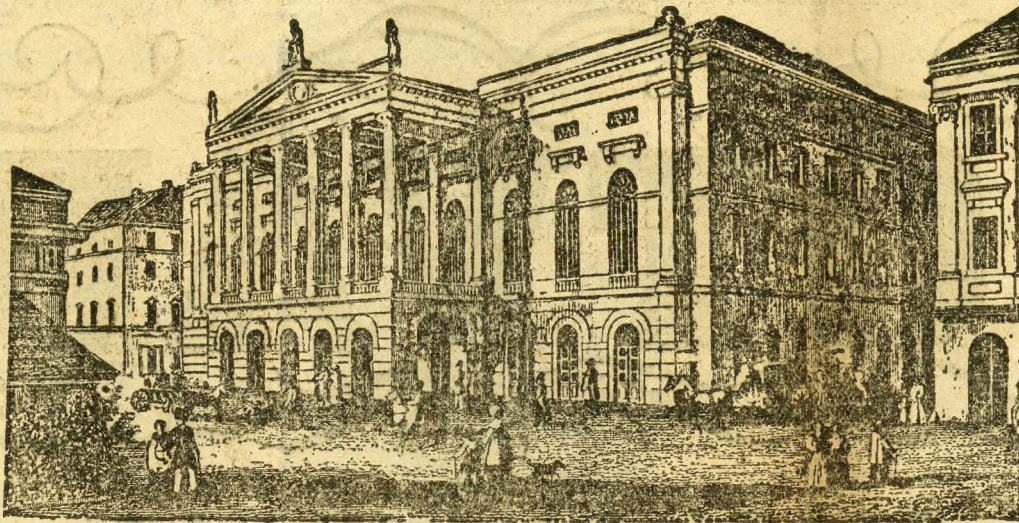
ALAPITATOTT: 1873

BUDAPEST, V., H'LD-UTCA 6

A telekértékesítés még az év folyamán megindult s az 1789 május 26-án Schilson János báró elnöklése alatt tartott tanácsülésen megállapították, hogy az eladásra szánt 134 telek négy osztályba sorozandó, négyszögölenként 10, 4, 2 és 1 forintos becsértékkel. Az ottani temető falának lebontásán és értékesi-

ALAPITVA
1876**NÖSNER JÁNOS**bornagykereskedés
és pezsgőgyárBudapest, V.,
Lipót-körut 4
Hollán-utca 2

Telefon: Lipót 991 89

A régi Redoute (Vigadó), amelyet Hentzi 1849-ben rommá lőtt.
Metszet az 1840-es évekből.

tésén kívül az ugyanott elhelyezett vágóhid áthelyezését is elrendelte a pestvárosi tanács, amelyek utjában állottak a terv végrehajtásának. Az első árverést 1789 június 2-án tartották s az 1. számú telekért, melynek négyszögöle négy forintban volt megszabva, Hillmayer Mályás 21 forintot fizetett. A 2. számú telek négyszögöleért Fessl György 26 forintot, a 4. számú telek négyszögöleért pedig Spitzenhofer Mályás 40 forintot fizetett, tehát az árverésre becsátott telkek jóval a megállapi-

rosi plébániatemplom helyén állott amfiteátrumot s a Söhhivatalhoz tartozó néhány épületet a mai József-tér környékén. Teljesen figyelmen kívül hagyta ezenfelül a szabályozási terv az ugyanezen területhez csatlakozó dunaparti telkeket, amelyek a Harmincad- és Söhhivatalok állottak s amelyek csak jóval később kerültek értékesítésre, miután a nevezett hivatalok máshová helyezettek át. A fenti metszethez tartozó s ugyancsak mellékelt magyarázó szöveg szerint a Váci-kapu

Alapítva 1867

Schein Mór

hazai nap- és esernyőgyár

Budapest, V., Bálvány-utca 12

tott becsáron felül keltek el. 1789 június 3-án, 4-én, 9-én, 16-án és 17-én folytatták az árverést, de nem minden telekre akadt árverező. Tartottak még árveréseket 1790 március 9-én és 14-én, 1791 május 23-án, 24-én, 25-én, 27-én és 30-án, december 19-én, sőt 1793 június 8-án is, amely árverések 1791 december 19-ig 192.698 forintot eredményeztek a szépítési alap (Verschönerungsfond) javára. Ebből az alaphoz fedezték a felmerülő rendezési és szépítési munkák költségeit s e címen 1792-ig összesen 88.834 forintot adtak ki. 1793 no-

előtti hepe-hupás területet nagyrészt futó homok borította s Schilson János báró eszméje volt itt új városrészt alapítani, amely egykor Pest város díszére fog szolgálni. A mellékelt terv szerinti állapotok meg az utvonásokat és házhelyeket, planirozták az egész területet, az utcákat kikövezték s 7 hét leforgása alatt nem csupán a Váci-kaput távolították el, hanem az előtte elhelyezett dísztelen vásári bódékat is lebontották s az új vásártér tervszerűen állították fel azokat. Bámuattal láthatták a szemlélők, hogy Schilson

FELD OLY FEST • TISZTIT

Vezel a Lipótvárosban!

Lipót-körut 12 • Báthor-v. u. 5 • Bálvány-u. 9

vember 27-iki leiratában aztán kijelentette a kamara, hogy a városépítési munkálatok feletti gyámkodást megszünteti, a továbbiakról a pestvárosi tanács tartozik gondoskodni. Az értékesítésre került 134 telek helyszínrajzát pontosan feltünteti a mellékelt közzölt egykoru metszet, amelyből megállapítható, hogy e telkek a mai Deák Ferenc-utca, Vilmos császár-ut, Arany János-utca és Nádor-utca közötti területet sem töltötték ki teljesen, mert érintetlenül hagyták a lipótvá-

János báró fáradhatatlan buzgalma s a pestvárosi tanács kitartó tevékenysége mint teremtetten meg e korszakos átalakulást. A házelkek rövidesen eladásra kerültek s az építkezés serényen megindult az egész vonalon.

Leyrer József 1803-ban kiadott „Die Stadt Pesth und ihre Gegend” című művében már azt írja az új vásártérrel, hogy egész terjedelmében szépen épített házak veszik körül (Er ist ringsum mit neuen durchaus gut zum Theil schön gebauten Häusern umfasset).

Alapítva
1874**LITZMAN̄ IGN.**

posztónagykereskedő

Budapest, V.,
Bálvány-utca 8

Alapítatott 1878

Schillinger Miksazsak-, ponyva- és szingyeresedő
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7

melyek legelőbbje kétemeletes, rövidesen azonban harmadik emelet kerül rájuk, ha az építési kedv nem lankad el. Ennek az új városrésznek 15 év előtt még nyoma sem volt s most gyönyörű házakat láthatunk mindenfelé emelkedni, az épülőfélben levők alsó része boltokkal van ellátva (findet man schon die

ALAPITATOTT 1850. ÉVBEN

IFJ. LIBÁL LAJOS

LATSZERESZ

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 13

Gewölbe des untern Stockwerkes, denn fast alle Häuser sind mit dergleichen versehen), mert ezek jövedelmeznek a legtöbbet.

A Lipótváros tehát kereskedelmi központnak indult s az maradt a legújabb időkig, amíg az egykori külvárosok már kivétel nélkül kiépültek s éppen olyan alkalmasokká váltak

Alapítatott
1883. évben

Telefon 825 33

GLASER LAJOSCégtulajdonos: GLASER PÁL
papirkereskedése

Budapest, V., Dorottya-utca 6

a kereskedelem számára. Ezt a jellegzetes Lipótváros elsősorban az 1789-ben alapított vásártérnek, a mai Erzsébet-térnek köszönhetette, amely odavonzotta a kereskedőket. De a telekeladási feltételek is olyanok voltak, hogy csupán tőkeerős elemek vállalkozhattak az új városrészben való letelepedésre. Ennek

Alapítva 1884

Grüner A. Henrikrövid-, szövött- és kötöttáru
nagykereskedése

Budapest, V., Sas-utca 17. sz.

eredménye volt aztán, hogy Budapest első nagyvárosias jellegű városrésze a Lipótváros lett, amely kezdettől fogva mintaképül szolgálhatott a többi városrész fejlesztése számára.

Alig épült ki az új piac környéke, a Lipót-

Alapítva 1886

Scheiner Ilonanői kézimunkák, kézimunka-
kellekek, műhim-
zések, rajzteremBudapest, V.,
Bécsi-utca 8
Telefon: Aur. 5107

város máris egy újabb hatalmas alkotással gyarapodott. Az új színházépület volt ez, mely a régi díszetlen rondella-színház helyét volt elfoglalandó. Az új színház helyéül a Szépitő Bizottmány a Belváros északi végét, a hajdani Váci-kapu előtti üres teret jelölte ki, melyhez a város akkor legforgalmasabb utcája, a Hid-

Alapítási év 1887

Dávid József és fia kocsigyáraTulajdonos: Dávid Sándor
Budapest, V., Vigaszínház-utca 3
Telefon: 140-93Allandó nagy raktár különféle alak-
ú j és használt kocsikbar

utca (mai Deák Ferenc-utca) vezetett. A terv elgondolása az volt, hogy a kijelölt telek leti részén építik fel a színházat, homlokzattal a tér felé, ehhez csatlakozott volna a vigadó épülete, homlokzattal a Duna felé. Egyelőre csupán a színházépítés terve valósult meg, amenyiben 1808-ban már hozzáfogtak

ALAPITVA

1894

Worthington

Szivattyugép

részvénytársaság

BUDAPEST, V., VÁCI-UTCA

ALAPITVA 1893

Haas Rezső és Gluck
főhercegi kamarai szűcsökBudapest, V.,
Dorottya-u. 11

Idényulási árak

az építkezéshez s 1812-re befejezték azt. Maga a színház 627.942 forintba került, amit az építést vezető Szépitő Bizottmány csak nehezen tudott összehozni s éppen ezért a vigadó építést egyelőre el kellett halasztani. A vigadó számára kijelölt terület továbbra is sétaterül szolgált s árnyas fasoraival kellemes tartó-

Alapítva 1895

Kreiner és Rosenzweig

saját készítményű textilárak

Budapest, V.,
Bálvány-utca 24

kodási helye volt a pesti közönségnek. A sétatérrel délre állott Kemniczer gyönyörű új háza, mely méltó párja volt az új piac melletti «Két törökről» elnevezett házának. A dunaparti ház a hajdani északi rondella helyén épült (mai Angol királyné-szálloda) s a benne elhelyezett kávéház Pest város egyik

Alapítva 1896

Telefon: Aut. 211-74

ELSZÁSZ REZSŐ

FÜRÉSZLAP- ÉS SZERSZÁMGYÁR

Gyár: Szentendre (Budapest mellett)
Központi iroda: Budapest, V., Falk Miksa-utca 30

MŰSZAKI SZAKÜZLET A FAIPAR SZÁMÁRA

látványossága volt. A Két törökhöz címzett ház utóbb egy emelettel bővült, a két török azonban ma is ott diszlik az épület homlokzatán.

A színházépület nem csupán méretei, hanem kiállításai szerint is egyike volt Pest város legszebb épületeinek. Homlokzatát egész

Alapítva 1899

SOLTÉSZ ÉS LÉNER

BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 68

Kefa, tészt,
szilvaos és szarvasbőr
nagybani raktára

sereg szobor díszítette s különösen a muzsák szobrai voltak művészek. Ugyanígy díszes kivitelűnek tervezték a hozzáépítendő vigadó dunai homlokzatát is, ami azonban csak 1833-ban valósult meg. A vigadóépítés elmaradása zavarokra is adott alkalmat, mert a színház akusztikája ellen sok panasz merült

ALAPITVA 1900

LÁSZLÓ ÉS TÁRSA

FÉRFISZABÓK

Budapest, V. Duna-körző
Dunacsoro kávéház mellett
V. Ferenc-József-rakpart 33

Telefon: Automata 822-29

fel, mit a tervező a vigadóépítés elmaradásaival igyekezett menteni.

A színház méreteiről fogalmat alkothunk, ha figyelembe vesszük, hogy 3000 ember befogadására volt szánva. A színházi személyzet 202 tagból állott s heti 3000 forint költséget emésztett fel. A 36 tagú zenekart kiváló karmesterek vezették s eltartása havonként

Alapítva 1901

Az egyetlen
szakmabelli
lipótvárosi cég

Tel. 103-94

Felsenfeld Rudolfvéső- és dombornyomó-műtér, ruganytáblégyező,
címke- és pecsétőgyár

Budapest, V. Bálvány-utca 16-18

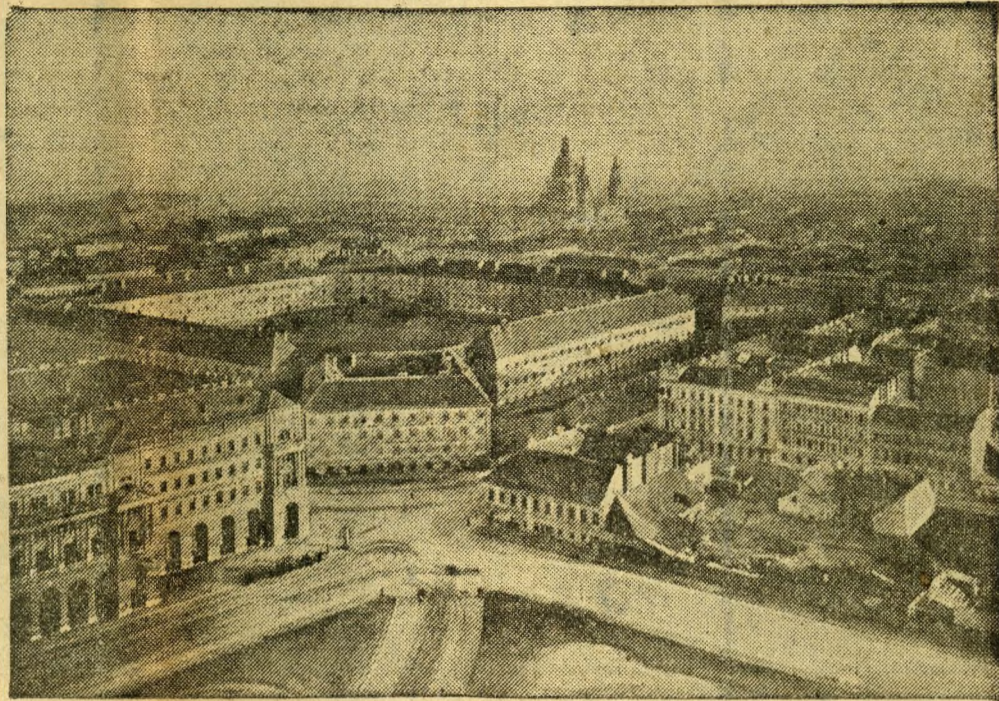
1000 forintba került. Sajnos, ebben a színházban kizárólag német előadásokat tartottak s csupán kivételes alkalmakkor jutottak szóhoz a magyar színészek is. Ezért hívták városi német színháznak is s ezért kellett utóbb külön magyar színházat alapítani. Az impozáns német színház 1847-ben leégett s helyére nem építettek új színházat. Szerencsésebb volt az

Alapítva 1902

ECKSTEIN ÉS BÁNYAI
divatárúnygyárosok

V. Sas-utca 18

BUDAPEST

A Neugebäude (a mai Szabadság-ter.)

1849-ben rommálott vigadó, amely 1859 és 1865 között újból a régi helyén épült fel, a leégett német színház helyére azonban magánpalota került.

Az 1808-ban megalakult Szépitő Bizottmány programjában a Lipótváros fejlesztése nem foglalt el előkelőbb helyet, mert az már

azonban 1820-ra elérni azt, hogy a dísztelen sóhivatali épületek lerombolhatók voltak, amennyiben a Belváros déli oldalán, a mai Várház-ter mellett felépült az új sóhivatali palota. Ez az új palota ma már eltűnt, emléket azonban még mindig hirdeti a Só-utca elnevezés.

ALAPITVA 1860

KANITZ IGNÁCZ ÉS FIAI
KÉZMŰÁRU-RÉSZVÉNYTÁRSASÁGBUDAPEST
V., SAS-UTCA 24

a modern városfejlesztési elveknek megfelelően volt kiépítve. Mindazonáltal a Szépitő Bizottmánynak sikerült itt is rövid idő alatt olyan változásokat teremteni, amelyek a Lipótváros javára estek s előmozdították további kiépítését. Amint már említettük, a dunaparti részek nem voltak kiépíthetők, mert ott kincstári épületek, a Harmincad- és

A sóhivatali épületek eltávolítása után rendezhető volt a József-ter és a Mária Valéria-utca közötti terület s kiépíthetővé vált a mai Dorottya-utca mindkét oldala. A telket tudniillik azonnal árverés alá bocsátották s a vásárlókat kötelezték a telkek beépítésére, amely kötelezettségüknek eleget is tettek. Csúpan a harmincadhivatal, az akkori

ALAPITVA
1917**BINÉT ÉS BARNÁ**SZÖVET ÉS SELYEM KÜLÖNLEGESSÉGEK ÁRUHAZA
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 18. SZÁMTELEFON
Aut. 817-00SZÖVETEK, SELYMEK,
BÁRSONYOK ÉS MOSÓKELMÉK
DUS VÁLASZTEKBA

Sóhivatali állottak s ezeknek sem külső kiállítására, sem elhelyezése nem felelt meg a Szépitő Bizottmány által hirdetett városszabályozási és építőművészeti elveknek. Különösen azután volt észrevehető ez a fogyatkozás, amikor az új színház felépült s Pest város egyik látványosságává lett. A harmincadhivatalt ugyan nem sikerült eltávolítani, sikerült

fővárház, maradt 1870-ig régi helyén, tudniillik a mai Gerbeaud-palota telkén, amit első sorban az indokolt, hogy közel volt a hajók kirakó teréhez (Ausladungsplatz), mely a mai Ferenc József-ter elődje volt. Szabályozás alá került azonban a harmincadhivatalnak a mai József-terbe beszögellő kertje, melynek szabályozása után nyerte a József-

ALAPITVA 1792

NORBERT LANGER & SÖHNEvilághírű len-damaszt gyártmányainak
magyarországi lerakata

WILLHEIM VAJNA JENŐ

BUDAPEST, V., SZENT ISTVAN-TÉR 9

TELEFON: AUT. 172-03

Alapítva 1903 **VÁMOS LIPÓT**Üzlet: Vilmos császár-ut 46
Iroda: Telefon: Automata 291-62Vízvezeték-, világításberendező, épület- és szmühádosok
rútdokádák, jégszekrények és mindenféle bádóg ház-
társai és egészségügyi cikkek raktára

ter mai tetszetős alakját. Maga a harmincadhivatal jóval később került innen a mai Várház-terre s emléket még mindig őrzi a Harmincad-utca.

A József-ter ilymódon József nádornak köszöni keletkezését s szerencsés gondolat volt, hogy József nádor szobrát éppen ezen

ALAPITVA 1906

Weisz és TescherBudapest, V. Erzsébet-ter 4. szám
Fióküzlet: VIII. Népszínház u. 42-44Bélésárak és szabókellékek,
saját kikészítésű pamutárak

a téren helyezték el, hogy mindig emlékünke idézze a nagy nádor örökemlékű művét, Pest város újjáalakítását, amint ezt a szobor északi oldalán olvasható felirat is hirdeti.

Amikor a dunaparti telkek árverés alá kerültek, az árverezők között volt Stankovits

ALAPITVA 1907

CILCER ÉS TÁRSA

PAPIRKERESKEDÉS ÉS NYOMDAÜZEM

IRODAFELSZERELÉSI CIKKEK
ÉS IÓTÓTOLLAK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, V., DOROTTYA-U. 9

TELEFON: 823-29

Konstantin, ki a pesti kereskedelmi testület megbízásából 1820 augusztus 20-án 55.876 forintot megvette azt a két telket, melyen utóbb a kereskedelmi testület ma is álló székháza épült. A székház felépítésére a kereskedelmi testület tagjai sorából 1826 október 21-én részvénytársulatot alakítottak,

Alapítva
1912**Klein Márk**

bőröndös

Budapest
V., Súlyom-utca 22. sz. (Lipót-körút sarok)
Fióküzlet: VI. Nagymező-utca 44

hog az építési költségeket összehozzák, ami azonban csupán kölcsönök segítségével sikerült. Miután Hild József építész a terveket elkészítette s József nádor is jóváhagyta, 1827 február 20-án elhatározták az építkezés megkezdését. Az épület még az év folyamán elkészült, az alapkövetélteli ünnepségeket

Alapítva 1911

FODOR SÁNDOR

textil-ésszőnyegárak nagykereskedése

BUDAPEST, V.,
SZENT ISTVAN-TÉR 9

azonban közbejött akadályok miatt csupán 1828 június 4-én tarthatták meg. Az ünnepélyen megjelent nádort Boráros János helyettes polgármester üdvözölte s Liedemann Sámuel tartotta az ünnepi beszédet. Ez a palota díszes homlokzatával méltó befejezője lett a József nádor jóvoltából megindult dunaparti építkezésnek s ezért a mellette el-

Alapítva 1920

MILD KÁLMÁN

KÉPESÍTETT ZONLORAKÉSZÍTŐ MESTER

Zongorajavítás, hangolás, lényezes, becsésés jótállással.
Vétel és eladás
V. Vadász-utca 26. Tel. A. 193-47

vonuló új utcát is a nádor felesége után nevezték el Mária Dorottya-utcának. A székház első emeleti dísztermét a hozzá tartozó többi helyiséggel együtt 1830 február 1-től kezdve Széchenyi István kezdeményezésére a Nemzeti Kaszinó bérelte ki évi 3000 forintért s a dísztermet bálók és hangversenyek tartására használta fel, amelyek a pesti társasélet leg-

Apoc Leó kém- és műszaki vállalatBURGMANN FEODOR tómszelence-
tömítés gyáralnak egységárúzó

Budapest, V., Vác-ut 10. Telefon: 277-18, 277-22

Legelőbb beszerzési forrás:
csapágytém, forrasztóó, an-ólon, ólom, antimón,
ó omplomba gyors- és verőforraszt

Boron-Transport Compagnie

V. Balaton-utca 2
Telefon: Aut. 126-05

Nemzetközi és tengerentúli szállítmányozás

Gyűjtőforgalom, szállítás, vámolás, beraktározás, speciális és magforgalom, lombardozás

kimagaslóbb eseményeivé lettek. A székház második emeletén nyert elhelyezést az 1829-ben megalakult Kereskedelmi Kaszinó, mely az ötvenes évek elején a pesti Lloyd-Társulatba olvadt be s ezért hívják a kereskedelmi testület palotáját Lloyd-épületnek is. A székház földszintjén voltak a Kereskedelmi Csarnok helyiségei, amelyek a tőzsdei forgalom céljait szolgálták. Ezek a helyiségek 1833 március 1-én nyitlak meg s hétköznaponként

Continental Gummimelegítő palack

Reuma, nátha stb. hűléses megfázásoknál, nőknek egyszerű havonta és mint ágymelegítő nélkülözhetetlen. Kapható szaküzletekben. Ügyeljen a Continental védőnyelre! Vezérvonal: V. Vajna és Társaság, Budapest, V. Arany János utca 16.

10 és 1 óra között állottak a közönség rendelkezésére.

Közvetlenül a kereskedelmi testület palotája előtt terült el a hajók kirakó helye (Ausladungplatz) vagyis Pest város akkori kereskedelmi kikötője, minnek következtében e téren állandóan élénk áruforgalom volt. Különösen vásárok alkalmával volt zajos a tér s Tekusch 1833. évi Wegweiserjében bábeli zavarhoz hasonlította azt. (Das rege Leber

GUTTMANN EMIL

„EGYPTI“ EXHIBITUM

BUDAPEST, V. SAS-UTCA 24. SZ. TELEFON 203-32, 228-70

und Treiben der Menschheit auf demselben bringt jeden auf den Gedanken: So muss es bey der Erbauung des Babels zugegangen sein.) A teret délről és keletről a legszebb épületek környezték, észak felé azonban építetlen maradt mindaddig, míg a Lipótváros további fejlődése meg nem indult.

Javában épült már az új piac környéke, amikor közvetlen közelében, a mai Szent István-bazilika helyén még mindig a Helz-

Hatschek, Guttman és Társa

Budapest, V. S. échenyi-u. 7.

Telefon 158-90.

Világos világitást, erőátvitelt, jelző, telefon, villámhárító, reklámvilágítás, berendezéseket, önálló telepeket a legutányosabb árban készít. Külcségtetés díjmentesen.

theater név alatt is ismert amfiteátrum állott, melyben izléstelen állatviadatok bemutatásával mulattatták a közönséget. Ezt az amfiteátrumot eredetileg Schmalögger József színházbérlő építette 1783-ban, a vállalatban azonban a színjátszási jog bérlője Lehner Tóbiás városbíró is részt vett. Ez a Helzthen ter egyszerű fabódé volt, amely nem szolgált a környék díszére; ezenfelül az állatviadatok céljaira állandóan nagymennyiségű állatot

Kereskedelmi Szaktanfolyamok

uj megnagyobbított helyiségei V. Vilmos császár-ut 20. szám alatt vannak (ezelőtt Vilmos császár-ut 76.)

Fagyzatok: 1. Egyéves női kereskedelmi szaktanfolyam 2. Rövid tanfolyam s: Gyors, gép-, szép és helyesírás valamint az összes kereskedelmi szaktárgyak. Felvételt est ki kereskedelmi tanfolyama.

tartott a vállalkozó, ami kellemetlen büzt terjesztett a környéken. A vállalat azonban nagyon jövedelmező volt s a színházbérlők szívesen ragaszkodtak hozzá.

Mikor 1785-ben a színjátszási jog Tuschl Sebestyén kezébe ment át, az új bérlő az amfiteátrumot is megóhajtotta szerezni s tárgyalásokat kezdett az építelő Schmalögger Józseffel. Mikor ez nem vezetett eredményre, a pestvárosi tanáshoz fordult s díszesebb amfiteátrum építésére vállalkozott. Hosszas

Ledényi és Balogh

pisorangu angol uriszabók

Angol különleges szövetekben nagy választék.

Telefon: Automata 826-21 Budapest, V. Gróf Tisza István-utca 1

A régi képviselet (Redoute).

Gulmann Testvérek

OSZTRAU-KARVINI

SZÉN • KOKSZ

Telefon: 253-45, 253-46, 253-47, 115-01

BUDAPEST, V. KERÜLET GRÓF VIGYÁZÓ FERENC-UTCA 6

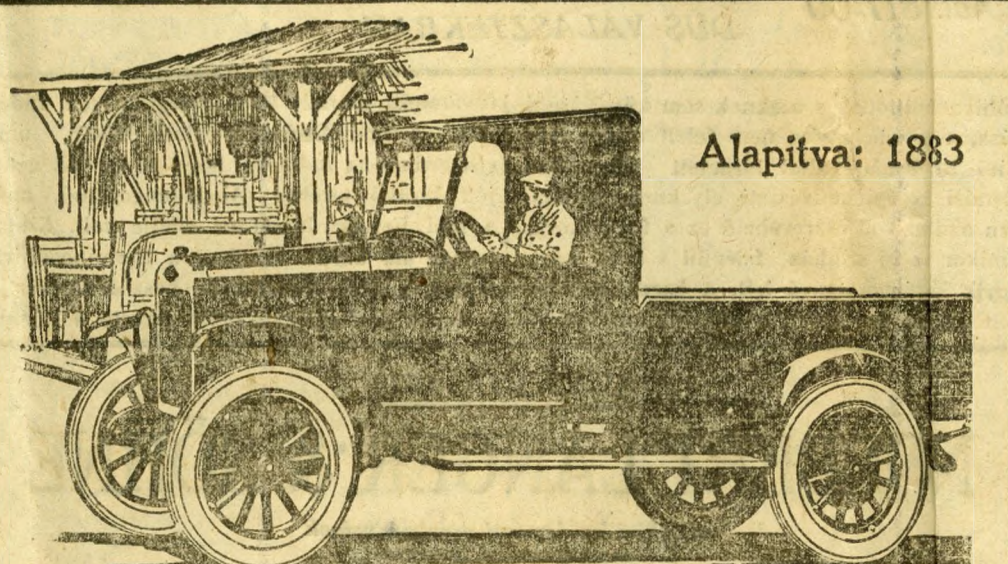
viták után abban egyeztek meg, hogy 1786. szeptember 29-én — amikor az állatviadatok szezonja lejárt — Schmalöggernek köteles vagy lebontani vagy becsértéken átadni az amfiteátrumot.

Időközben az amfiteátrumban bemutatott állatviadatok ellen panaszok merültek fel s

kegyetlenkedések megszüntetésére köteleztek. Ez alkalmat Tuschl Sebestyén arra használta fel, hogy 1786 augusztus 31-én díszesebb amfiteátrum építésére s a kívánt rendszabályok életbeléptetésére vállalkozzék, ha a bérletel tiz esztendő tartamára biztosítják számára. A pestvárosi tanács elfogadta az ajánlatot s

Müller Gyöcgy
ALAPÍTÁSI ÉV 1884
KÖNYVKÖTÉSZELET ÉS DOBOZGYÁR
BUDAPEST V. VADÁSZ U. 30
POSTATAKA CHEK SZÁMLA 44. 475 SZ.
TELEFON: 2 21-61
PAPIR- ÉS MINIFOLYÓGYÁR
SZONV. UTCA 93 TELEFON 221-63

ezek arra indították a pestvárosi tanácsot, hogy a helytartótanácsnál az állatviadatok bemutatását kérje. A helytartótanács nem teljesítette a kérést s indokolásul azt hozta fel, hogy az állatviadatok a közönség mulattatására szolgálnak. Utasította azonban a pestvárosi tanácsot, hogy a vállalkozót a panaszolt Tuschl Sebestyén a mai Szent István-bazilika

Alapítva: 1883

„International Mc. Cormick“

teherautók DÉNES B RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Buda est, V, Váci-ut 98. Tel: Aut. 923-20*

MECHNER ZSIGMOND

BUDAPEST, V., PERCZEL MÓR-UTCA 4. SZ.

1917. év óta mint önálló kereskedő működik a villamos szakmában. — Foglalkozik külföldi és belöldi cegek képviseléseivel a villamos és rádió-szakmában. Ilyenek a szoblamunkák és elemek és többek között a rádiószakmából a Dratowid-cikkék

telkén az új amfiteátrumot, a telket azonban csupán azon kikötéssel kapta meg, hogy az amfiteátrum megszüntetése esetén köteles azt a várostól becsértéken átvenni és házépítésre fordítani.

Mikor aztán 1795-ben a kikötőt tiz évi bérlet lejárt, a Lipótváros lakossága már jelentős számot ért el, plébániatemplomra lett volna szükségük s e célra az amfiteátrum telkét szemelték ki. Tuschl hajlandó volt e

Mink Márton
uri és női fodrász

Kü ön högyterem, Tarts óndó'ál s. vizonac'ús, hajléstés, manikür

V., Lipót-körut 25. sz. Telefon: Automata 108-37.

célra a telket átengedni, ha életjáradékképpen az amfiteátrum becsértékének 6 százalékát biztosítják számára. Ez évi 1500 forintot tett volna ki, ami jelentős összeg volt s a pestvárosi tanács csupán 1200 forintot volt hajlandó fizetni, amihez a kamara hosszas tárgyalások után 1798 szeptember 19-én hozzájárult. Ily módon újból a város rendelkezett a telkekkel, amelyen azonban egyelőre nem templom, hanem mérlegház épült s en-

A tanuló ifjuság részére:

Kisipleti szekrények, ásványgyűtemények stb. Iskolai és laboratórium felszerelések. Földgömbök

Petrich Gyula

mű- és tanszervállalat. Budapest, Eötvös-tér 2
Telefon: 827-36 Szűzőnyelv: Fizikémis

nek emlékét ma is őrzi a Mérleg-utca. A templomépítés azonban elvégre is elkezdhetelenné lett s ugyanitt épült fel 1817-ben az ideiglenes lipótvárosi plébániatemplom, amely a tervezettől eltérően, harminc esztendőn át szolgált e célnak. 1847-ben már annyira rossz állapotban volt az ideiglenes templom, hogy összedőléssel fenyegetett, be kellett zárítani. 1847 szeptember 29-én a pestvárosi tanács Hild József műépítéssel új tem-

A vese, hólyag, gyomor és légzőszervek ill. uros megbetegedéseknél a **Salvator-Forrás** kitűnő gyógyhatású kellemes üdítő itál
Üzletvezetőség: Hnd pest, V., Erzsébet-tér 1

plomot tervezetett, amelynek felépítése annyival sürgősebbé vált, mert az ideiglenes templomot az 1849. évi bombázás összerombolta. 1851-ben Hild József tervei szerint megkezdtek az új nagyszabású templom építését, ami azonban pénz hiányában csak nagyon lassan jutott előre s közben Hild József is meghalt. 1868 január 22-én összedőlt az épülő templom kupolája s Ybl Miklós átdolgozta a terveket. Ybl Miklós sem érte meg

„SAS“ FEHÉRNEMŰ-GYÁR RT.

Gyár: III., Raktár-utca 5. sz. V., SAS-UTCA 27. SZ

azonban az építkezés végét, mert az új templom csupán 1906-ra készült el teljesen. Azon a helyen tehát, ahol hajdan állatviadatokban gyönyörködött a közönség, ma az ország legdíszesebb temploma áll, mely egy fél évszázad építési tevékenységének eredménye.

A Lipótváros belső részének a kiépítése József nádor 1847-ben bekövetkezett halálakor már teljesen befejezettek volt tekintetű, szebbnél-szebb házak emelkedtek egymás mellett, melyek a Belváros kispolgári há-

SALZERS

SOKSZOROSÍTÓ ÉPEK ÉS KELLÉKEK
magyarországi vezérképviselete
Magyar gyártmányú sokszorosító kellékek

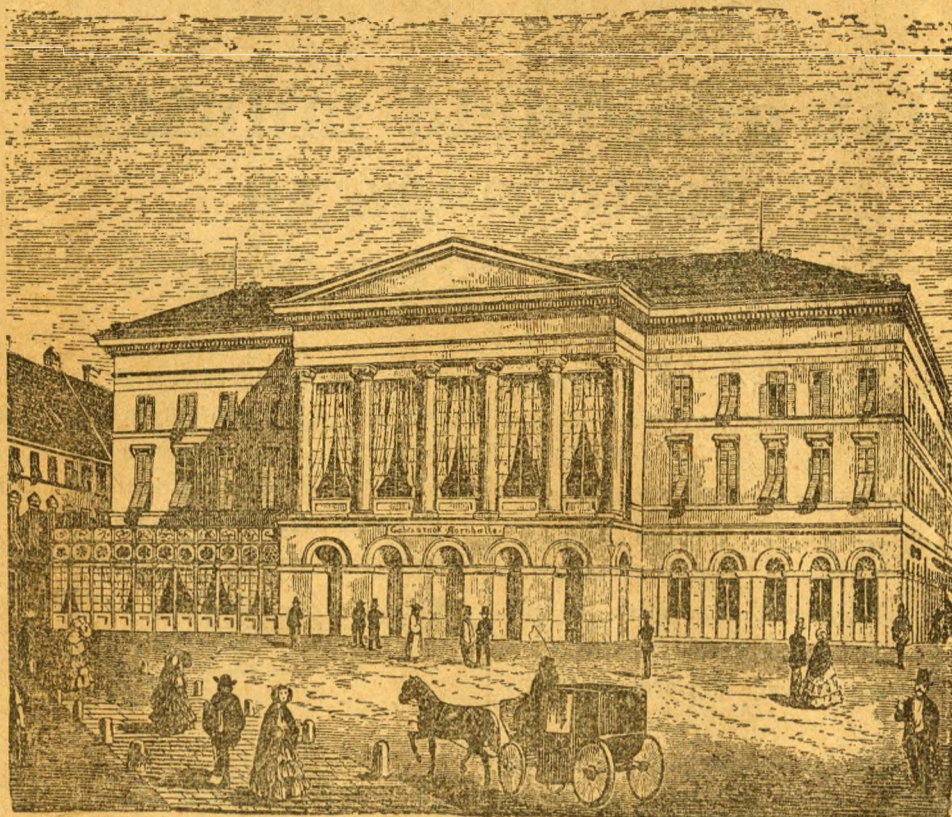
Alapítva 1890

Cifka Józsefpincegazdasági cikkek
szaküzlete

Budapest

V. Vilmos csás ár-ut 46
Tel.: Aut. 228-92

zait messze tulszárnyalták nem csupán méreteikben, hanem művészi kivitelükben is. A legszebb lipótvárosi utcák egyike volt a Bálvány-utca, németül Götter-gasse, melyet tévesen próbáltak a Göder-gasse (Gödi-utca) elnevezéssel azonosítani, mert annak magyar neve kezdettől fogva Bálvány-utca volt. Ennek az utcának egyik díszje volt a Hild által épített Martzibányi-palota, melynek leírásánál Teusch 1833. évi Wegweiserjében a következő kérdést veti fel: «Wurde das Haus hier erbaut oder aus Frankreich hiher transportiert?». A Kereskedelmi Bank mai fényes palo-

A régi Lloyd-palota, amely ma is ugyanúgy áll a Ferenc József-téren.
Fametszet az 1860-as évekből.

összeköttetését, mert az addig fennállott hajóhid a tél folyamán alig volt használható a jégzajlás miatt. Az ország kereskedelme is sokat nyert azonban a lánchiddal, mert a Duna-lyet közönségesen Ujépületnek (Neu- oder Josephinische Gebäude) neveztek. Ez az épület az új városrész északi végében állott s ennek további fejlődését egy teljes századon

Alapítva 1899

Radó Aladáraz ország legnagyobb
nőiruna áruhazaBudapest, Bócsi-utca 6
Deák Ferenc-utca sarok

lyozta azt s utóbb is csupán annyit költöttek még rá, hogy az épületet használhatóvá tegyék. A hatalmas épületkolosszus középső nagy udvara 568 négyszögöllel volt nagyobb az új vásártér területénél s minden sarkán egy-egy bástyaszerű, négyszögű épület állott, melyek közül 3 háromemeletes, 1 pedig kétemeletes volt oly módon, hogy az egész épületkomplexum tetőzete egyvonalban állott. A háromemeletes saroképületek 60 szobát és 15 konyhát, a negyedik saroképület és a saroképületeket összekötő ugyancsak négyszögletes főépület 50 termet, 21 szobát és 17

Alapítva 1898

NEMZETI ANTIQUARIUMkönyv- és régiségkereskedés
ADY ER SÁNDOR ÉS TÁRSA
Budapest, V. Vilmos császár-ut 54
Telefon: 151-75Vesz könyveket,
könyvtárakat, régi metszeteket,
festményeket és minden-
nemű régiségeket

tája helyén állott Dunafürdő után elnevezett Fürdő-utca (mai Gróf Tisza István-utca) és a Perc-köz sarkán állott «Zur Schlag Uhr» elnevezésű ház arról nevezetes, hogy a ház után kapta nevét a szomszédos Perc-köz. Ezek a háznevezések később kimentek a divatból s a házakra helyezett ismertető alakok is eltűntek.

A rohamosan fejlődő Lipótvárosnak nem csupán József nádor volt a pártfogója, sokat köszönhetett a nemzeti megújulás lángelkű apostolának Széchenyi Istvánnak is. Már megemlékeztünk arról, hogy a Nemzeti Kaszinó az ő kezdeményezésére telepedett meg a Lloyd-épületben, miáltal ez a pesti társasági központjává lett Ennek a következménye lehetett, hogy a Lloyd épülettel szemben álló füres telekre tervezte Széchenyi István a Nem-

Alapítva 1905

SCHWARCZ H. ÁRMIN

BUDAPEST, V. VILMOS CSÁSZÁR-UT 60

Telefon: 248-65

Stoewer

írógépek vezérképviselője

zeti Színházat, amely terv, sajnos, nem valósulhatott meg azért, mert Széchenyi másik nagy alkotása, a lánchid akadályokat gördített a telek illetően kihasználása elé. meg kellett maradnia térnek. A lánchid az 1831-32. telén megalakult hidegvesztetnek köszönhető keletkezését, amely egyesület elnöke József nádor, lelke azonban Széchenyi István volt. Miután az 1832-36. évi országgyűlés megadta a lehetőséget a lánchid felépítésére, Sina György báró megszervezte a vállalat pénzügyi részét, Tierney Clark 1839 folyamán megkezdte az építési munkálatokat. Az építés lassan haladt s a lánchid csupán 1849 folyamán vált járhatóvá, felépítése azonban óriási vívmányt jelentett nem csupán a város, hanem az ország számára is. Ez a hid biztosította először Pest és Buda városok állandó

Alapítva: 1900

MŰBUTOROK**LAKBERENDEZÉSEK**

a legnemesebb anyagból, a legkényesebb izlésnek is megfelelőek. Tervrajz szerinti is. Szolid árban

HORTI JÓZSEFműbutorasztalos és kárpitosnál
Budapest V. Lipót-körút 4. Aut. 150-36

amelyre a Nemzeti Színházat tervezte, szemben Széchenyi egyik hatalmas alkotásával, a Budát és Pestet elválaszthatatlanul összekötő lánchiddal.

Az elmondottakkal a Lipótváros történetének első szakasza lezárható, csupán arra a hatalmas épületkolosszusra kell még kitérni, mely a mai Szabadság-tér helyén állott s még lakatlan homokszivatag volt, kezdte felépíteni 1786-ban II. József császár az Uj-épületet, mely eredetileg katonai rendeltetéssel bírt, később népjóléti intézményként emlegették, mely árvák, szegények és betegek befogadására van szánva. Az építkezést a császár nem tudta teljesen befejeztetni, mert az 1788-ban megindult török háború megakadá-

Fehérneműek

Nyakkendők

Uridivatkülönlegességek

Alapítva
1912**ROSZTLER**uridivat- és fehérneműkülönlegességek
áruhaza

V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 26

keztében, másrészt a kivégzést megelőző tragikus események miatt. Itt szenvedtek azonban vértanuhalált többek között Csányi László és báró Jeszenák János kormánybiztosok, továbbá báró Perényi Zsigmond főrendiházi másodelnök, Szatslay Imre országgyűlési képviselő, végül herceg Woroniczky Micszláv és Giron Péter, a német légió parancsnoka. A vértanúk közül csupán gróf Batthyány Lajos kivégzése helyét örökítette meg a honfiai kegyelet, a többiéről ma már az emlékezet sem szól.

Az Ujépületen túl aztán nem voltak lakóházak s tőle északra terült el az ugynevezett Fa-tér (Holzplatz), mely a fakereskedők áru-lerakó helyéül szolgált. A Lipótváros felé eső déli oldalon is volt egy 6517 négyszögölös beépítetlen terület, mely még az Ujépülethez

Alapított 1908

Czeizler Jenő

MŰSZERES

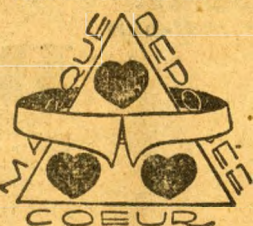
BUDAPEST V. BATHORY-UTCA 20. SZAM

Fehér butorok speciális
készítője. Konyha, előszoba,
leányzóba, fogadó- stb butorok
állandóan rakt. roz. Jó és izléses
munkáért kitünt. tve. • Kedvező
díjazási feltételekTelefon
A. 190-80**HERMANN MIKLÓS**

BUDAPEST, V. WEKERLE SÁNDOR-UTCA 18

TELEFON: AUT. 169-89

ALAPÍTVÁ 1908

OTTO TAUSSIG & Co. WIEN-BERLIN
3 sziv gallérjainak vezérképviselője és lerakata

Takarékos háziasszony

ZománcdényeketNagyban szállítja csak „K a k a s” védjeggyel
tüleki gyártmány) vásárol

„EMAIL”

Vas és Zománcáru Kereskedelmi Rt
ezelött Országos Vakereskedelmi Rt
Budapest V., Mészáros-utca 3. sz. — Telefo: Aut. 821-10

Schlesinger László

Textilfestő és
kikészítő gyára
Az egész fővárosban elismerve

BUDAPEST, V., VISEGRÁDI-UTCA 4
Telefon: Aut. 175-07

Kelmefestés és száraz vöröztisztítás

tartozott s katonai gyakorlótérül szolgált. 1822-ben ez a terület a város tulajdonába ment át oly módon, hogy a katonaság nagyobb gyakorlótérrel kapott helyette a várostól. Ez az elhanyagolt, disztelen terület semmiképpen sem szolgált a Lipótváros előnyére s 1845-ben gróf Széchenyi István kezdeményezésére, aki maga is háztulajdonos volt a Lipótvárosban, a lipótvárosi háztulajdonosok egyesületet alapítottak, melynek célja ennek a disztelen s elhanyagolt területnek a befásítása, sétatérre leendő átalakítása volt.

1.5 éves cég Alapítva 1805 120 éves cég

NUOFER KÁROLY

könyvkötészeti

V., SZENI ISIVAN-TÉR 9

Bankok, vállalatok szállítója

Készít: Irodai cikkeket, pecsét- és könyvkötéseket, díszmunkákat, kurtatókat, mintakollektívákat stb.

A sétatéralapítás egyike volt Széchenyi kedvenc terveinek, amellyel már 1832. július 7-én előállt a választott polgárság ülésén. Eszerint a József-teret akarta sétatérre átalakítani (auf dem Josephplatz in der Leopoldstadt eine Promenade ins Leben zu rufen) s ehhez a választott polgárság támogatását kérte. A választott polgárság késznek is nyilatkozott a kért támogatásra, a terv azonban nem valósult meg, mert Széchenyi István grófot egyéb nagyszabású tervek foglalták le. Az 1845. évi kezdeményezés azonban sikerrel járt, mert a város átengedte ne-

ALAPITVA 1893

STERN

DROGERIA

BUDAPEST

Vilmos császár-ut 42 sz.

Gyógyszerek, vegyszerek, sebészeti kötszerek és gumóanyagok, francia és angol illatszerek és piperecikkek, kész és készletre. Fényképezési cikkek nagy választékban

TELEFON:
T. 26-37.

vezett területét sétatér céljaira s csupán azt kötötte ki, hogy a sétatér fentartásáról az egyesület gondoskodik s az egyesület megszűnése esetén a sétatér minden ott történt beruházásával egyetemben visszazárjon a városra. Az átalakítási munkálatokat 1846 tavaszán kezdték meg s az első fát Széchenyi István gróf felesége, Seilern Crescencia grófnő ültette. Utóbb kioszkot is emeltek rajta, hangversenyeket is rendeztek benne, miáltal a sétatér látogatottságát erősen emelték. A sétatér visszavételére a város már 1867-ben megkezdte a tárgyalásokat s az egyesület 1870

Polgár Lajos

írógépezet és javító műhely, Budapest, V., Gróf Vigyázó Ferenc (Béla)-utca 3. Tel.: Aut. 160-87

Állandó nagy raktár a legkülönbözőbb új, használt és kijavított, valamint új építési írógépekben, sokszorosítóknak és egyéb irodai munkagépekben. Legsiválóbb minőségű írógép és sokszorosító gépek és tartozékok

Villanyerő e berendezett, legmodernebb felszerelésű speciális javítóműhely. Írógépek szakszerű karbantartása

március 28-án adta át olyan kikötéssel, hogy „a Széchenyi-sétatér mindaddig, míg a város további terjedése, építkezések vagy nagyobb városi érdekek megengedik, továbbra is sétatérként fentartassék”. A sétatér ma is áll még, Széchenyi István emléke azonban eltűnt a nevéből, pedig ez annyira személyes alkotása volt, hogy a Lánchidhoz hasonlóan, örök időkre összekötendő lenne az alapító nevével.

Az Újépülettől északra elterülő vidék sivárságát jelzi az is, hogy ezt közönségesen csak „Homok”-nak nevezték, ami arra vall, hogy még mezőgazdasági művelésre sem volt

Ha pénzre van szüksége

budapesti vagy budapestkörnyéki házra, telekre és építkezésre, valamint földbirtokra, gyorsan és előnyösen kaphatja hosszabb távra

SOLTI LAJOS v. bankigvezető által Budapest, V., Gróf Tisza István (volt Fürdő)-utca 10.

Hat generáció munkája tette naggyá a Goldberger céget

Az ősök egész sora küzdött diadalmasan évszázadokon át, hogy létrehozza Magyarország egyik leghatalmasabb textilvállalkozását a Goldberger Sám. F. és Fiai céget.

Goldberger Ferenc 1784-ben alapította Óbudán a törzsgyárat. Ez egy kétfestőüzem volt a Lajos-utca 138. szám alatt. Itt fejlődött ki azután a mai kartonnyomógyár is, amely e téren is uralja a piacot és európai híré.

Nemességet kaptak 1867-ben «budai» előnévvel. A hatodik generáció budai Goldberger Leó személyében nemcsak tőkélyre vitte a festést és nyomást, de a Budafoki-úton hatalmas fonó- és szövőgyárat létesített. Ma már 3000 munkást foglalkoztatnak a Goldberger-telepek. Évi össztermelésük 18.5 millió méter textilárú felül van. Exportjuk Európa összes államaiba, de ezenfelül Afrikába és Dél-Amerikába szól. A nagy üzlet agya a Lipótvárosi központ. Az Arany János-utca 32. sz. alatti nagyszabású üzletházban intézi budai Goldberger Leó elnök-vezérigazgató a mammutvállalkozás sorsát.

A Goldberger cégnek fióktelepei vannak Debrecen, Szeged és Miskolc városokban.

Az utolsó években megszerezte a maga számára a hatalmas német világkoncern, a Bemberg műselyem szövőfonalának Magyarország számára való egyedüli felhasználási

jogát. A Bemberg fonalból a Goldberger cég a világpiac legkitűnőbb selymeit szövö, festi és nyomja. Így kerül a piacra a méltán óriási népszerűségre szert tett Parisette és társai.

Uj tavaszi cikkeik a béli szezonra már karácsony előtt kerültek forgalomba, ugymint a

„Mousseline-Amourette“

amely fátyolszerű, lehetőleg könnyű tiszta Bemberg selyem. A

„Crepe-Gormaine“

elsőrangú Bemberg-Georgette; tökéletesen mosható, nem ugrik össze. A

„Crepe Pastorale“

amely puhafogású, lágyan omló, tiszta Bemberg-selyem marocain-tülisz. A

„Goldechine-Goldona“

ez a nemes gyöngyfényű, páratlanul finom tiszta Bemberg-selyem imprimé. S végül a

„Mimosa“

amely tiszta Bemberg-selyem sima divatszínekben.

Nemcsak a Lipótváros, de az egész magyar ipar méltán büszke lehet e reprezentáns vállalkozására.

Schroll textilárúk ezen védjeggyel vannak ellátva

Ez a gyártmánya szavatol elsőrangú minőségért

Alapítva 1813

Magyarországi főraktár:

Mihalik Imre

Budapest, V., Bávány-utca 10

alkalmas s nem nagyon csábitott a megtelepülésre. Ezen a sivár területen indult meg Budapest gyáripara s csupán a későbbi város szabályozási munkákon mutat, hogy közvetlenül az Újépület mellett, ahol most legszebb középületeink emelkednek, gyárváros nem keltezett. Mikor Horváth Mihály 1840-ben „Az ipar és kereskedelem története Magyarországon” című munkáját kiadta, Pest fejlődő iparának jellemzését a következőkkel kezdte: «Jelenleg az 1070 kézművesen kívül nevezetes a Valero selyemgyára, mely harcát

kiállván, nagyobb kiterjedést nyerve, virágzásnak indult. A Lichtl Károlytól több társak segédelmével felállított, évenként mintegy 12.000 métermázsát készítő nagy cukorgyár, mellyel legújabbban steeringyertya- és szappangyár is kapcsolatba hozott. Továbbá a gőzerővel évenként milliókat készítő téglagyár; az éppen most, részvények által gr. Széchenyi István gondja alatt készülő angol-amerikai lisztgyár.” Mindezek a gyárak, melyekről Horváth Mihály megemlékezett, a téglagyár kivételével, a mai Szabadság-tér és Lipót-körút

Alapítva: 1911-ben

Beér Sándor

papír, írószerek, irodai cikkek, írógépkellékek nagykereskedése, saját vésnői műlinézési és ruggyanta-bélyegző gyártás

Telefon: Au. 824-29

Budapest V., Gróf Tisza István-u. 5 (Fürdő-utca)

PAPIRÁRUHÁZ TÖLTŐTOLL-SZAKÜZLET

VIDOR OTTÓ
BUDAPEST V LIPÓT-KÖRUT 29

közötti területen alapítottak s ezek elseje volt az 1838-ban alapított József-hengermalom. A hengermalom Széchenyi István kezdeményezésére részvénytársasági alapon keletkezett oly módon, hogy a 300.000 forintnyi részvénytőke felerészét a tiroli Holzhammer-cég adta. A részvénytársaság alakuló közgyűlése 1839 október 19-én volt s az elnökséget egészen 1849-ig gróf Széchenyi István tölthette be. A hengermalom felállítására elé sok akadályt gördítettek a dunai malomtulajdonosok, de elvégre is győzött a Széchenyi István szervezőereje s az ország első modern

Alapítva: 1900.

Weisz Mariska kézimunkaüzlete

BUDAPEST,

V., Lipót-körut 22 IV., Kristóf-tér 6

gőzmalma a mai Klotild-utcában megkezdhetette működését. A vállalat rövidesen újabb termelési ággal, t. i. gépműhellyel is bővült, mert Pesten nem volt olyan gépműhely, ahol a szükséges javítási munkák elvégezhetőek lettek volna. A gépműhelyből utóbb gépgyár lett s a gépgyár művezetői között volt Ganz Ábrahám, ki a ma is fennálló Ganz-gyár megalapítója lett. A hengermalom gépgyára is önállósult 1847-ben s ebből alakította az 1848. évi magyar kormány a fegyvergyárat, minnek következtében a mai Lipót-körutat 1873-ig Fegyvergyár-utcának ne-

Csillár selyemnyő rádió és villamos

elismerten legelőnyösebb, legmegbízhatóbb beszerzési forrása:

Bodnár Budapest, V., Vilmos császár-ut 60

veztek. A József-hengermalom nagy szolgáltatást tett a magyar mezőgazdaságnak, mert a magyar lisztet külföldön versenyképessé tette. A vállalat eredményes működése versenyvállalatok felállítására vezetett, melyek mind azon a környéken telepedtek meg s 1873-ban valóságos malomvárost találunk e vidéken.

A hengermalom közelében állott Valero új selyemgyára, mely a védegyelet 1845. évi jelentése szerint fellendülését a védegyeletnek köszönhette. A házon kívül felállított szövőszékekkel együtt 250 szövőszéket foglalkoztatott s a gyárban dolgozó munkások száma

Budapest, V., Arany János-utca 15, I.
Telefon: Automa. a 255-47

400—500 között váltakozott, tehát egyike volt az e téren működő leghatalmasabb vállalatoknak.

Végül a mai Lipót-körut és Vilmos császár-ut sarkán állott a cukorfinomító-gyár (Zucker Raffinerie), melyet a bécsi Steiner-cég alapított azon rendeltetéssel, hogy a magyar cukortermelést a külföldi cukorfinomítóktól függetlenítse. Az 1841. évi gazdasági válság annyira megrendítette a vállalatot, hogy nem tudott többé magához térni s 1844-ben új részvénytársulat vette át a gyárat, mely mindaddig fenn tudta tartani az üzemet, míg a vidéki

Mechanikai játékok

fényképezési és optikai cikkek, látesővek, 20% os karácsonyi engedménnyel

Dioptria: Pfeifer Ferencné
Budapest, V., Vilmos császár-ut 36

ALAPITVA 1859 ÉVBEN

STETTNER J.

BUDAPEST, V.,
GRÓF TISZA ISTVÁN-UTCA 11
(MAROKKÓI HÁZ)

Dus választékú raktára min-

dennemű saját gyártmányu

KEFEÁRUKNAK

völgyi sörtebél, ill. szék, ill.
nöm szappanok, fésűk, sziv-
csok, háztartási cikkek stb.
O. CSÓ. SZÁ. OTT. ÁRAK

TELEFON: AUT. 803-4.

cukorgyárak versenye háttérbe nem szorította.

Ezek a vállalatok tul egyelőre alig volt lakott terület s ebbe a pusztaságba jól beleillett a mai Lehel-tér környékén állott temető, mely a Kerepesi-uti temető megnyitá- sáig Pest város legnagyobb temetője volt. A temető bezárása után természetesen más

Alapított 1842

GRUBER JÁNOS

Festékgyár ásványbánya,
iszapoló- és ásványór oművek, építési
anyagok és vegyszerei termékek raktára

Központi iroda és raktár:

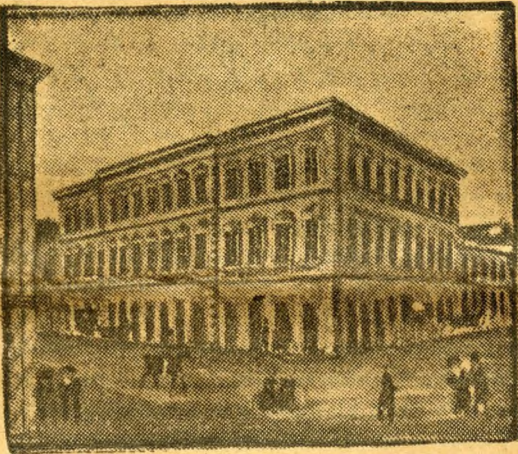
BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCA 22

Irányító: Aut. 2 0-33

Gyár: VI, Váci-ut 115. (Fővény-u. 3.)

képet nyert a vidék s lassanként itt is meg-
indult az építkezés.

A főváros modern városá alakulását az 1870. évi X. törvénycikkkel megalapított köz- munkatanácsnak köszönhető s a közmun- katanács tervei nyomán épült tovább a Lipót-

A Marczibányi-palota a Bálvány-utcában.

város is. A közmunkatanács nagyszabású terveinek egyike a mai nagykörút, melynek hivatása az egykori pesti külvárosok — most már városrészek — közötti kényelmes össze- kötöttes megteremtése volt. Amilyen jól fej- lődtek t. i. Pest sugárutai, a Váci-ut, a Kere- pesi-ut, Üllői-ut és Soroksári-ut, amelyek a város nagyforgalmu utvonalaik képezték:

Alapítási év 1844

Felmayer István és Fiai

kékléstő- és kartonnyomógár
reszvénytársaság

V., Szt. István-tér 12

Kifünően
mosható
"RIVERA"
divatselyem

olyan rossz volt az összeköttetés a sugárutak között, mert a sugárutakat keresztező utcák szűkek voltak s a legkritikább esetben haladtak egyvonalban a sugárutak között. A köz- munkatanács első évi jelentésében a követke- zőleg körvonalozta az előadottakat: „Elhagyva a Dunasort s később a Váci- és országutat ezenkívül a vámsorompókig rendetlenül ki-

Salamon Zoltán

textilárúk gyártása

Budapest, V., Szabadság-tér 15

Telefon: Aut. 284-62
Sürgőny cím: „Textiles” BudapestAz **ESTÉRE** textilgyártmányok a legjobbak!

Mindenütt kaphatók!

épített, egymásnak meg nem felelő, többnyire keskeny keresztutcákkal találkozunk, melyek- ken minden élénkebb forgalom fennakad. Az ipar és kereskedés érdekei pedig sürgősen igénylik, miszerint mind a külsőbb város- részek egymás közt egy tágas forgalmi ut- által kényelmes és biztos összeköttetést nyer-

építése, mert itt ingatlanok megvételére egy- általában nem volt szükség s csupán 4 ingat- lanból kellett egy-egy részt lefoglalni. A mai Lipót-körút helyén állott ugyanis a Fegyver- gyár-utca, melynek utiránya és terjedelme teljesen megfelelt az új körút céljainak. Na- gyobb akadályt képezett azonban a vasuti

A pályaudvarok kuszárványok
Die heilige häuser, genau das Fingebäude.

jenek, mind az országos aru- és teherforgalom részére a főközlekedési eszközökhöz — a Duna partján levő gőzhajózási állomáshelyek- hez és az egyes vaspályaudvarokhoz — a hozzáférhetőség könnyíttessék és biztosíttassék.”

A nagy körutat 17 öl szélesre és 2378 öl hosszúra tervezték s minthogy helyén máris beépített területek voltak, amelyek további építkezésre nem voltak felhasználhatók, nagy anyagi áldozatokat követelt a terv megvalósi- tása. Egyelőre csupán azokat az ingatlanokat vásárolták meg, melyek vagy egészen a körút

pályaudvar, mely a mai Teréz-körutat teljes szélességében elfoglalta s így a Lipót-körút csupán akkor jutott közvetlen összeköté- tésbe a mai Teréz-körúttal, amikor a pálya- udvarnak ezt a részét lebontották.

A tervezett körutak megnyitásával és forgalombahozásával azonban további céljai is voltak a közmunkatanácsnak s ezek a további célok a Lipót-körút számára is nagy változást jelentettek. A körutak megnyitásával ugyanis a körutak mentén elhúzódó tel- lek értékben óriásit nyertek s ez az értékemelke-

ALAPITVATOTT
1897

PICK J.

BEL- ÉS KÜLFÖLDI
CSEMEGÉKTELEFON BUDAPEST,
203-38 • V., LIPÓT-KÖRUT 11. SZÁM

vonalába estek, vagy a belőlük fenmaradó telekre szűkebb önnálló építkezésre alkalmatlan- nakká váltak. Ily módon 1871. folyamán 16 ingatlan vettek meg 900.000 forintot s to- vábbi ingatlanok megszerzésére újabb köl- csönt kértek a törvényhozástól. A legnehezebb szakasz a mai József-körút szakasza volt, amelyen összesen 31 ingatlan kellett meg- szerezni s 23 ingatlanból kellett az új körút számára kisebb-nagyobb területeket levágni. Határozottan a legkönnyebb feladat volt ezzel szemben a mai Lipót-körút szakaszának ki-

dés arra indította a telektulajdonosokat, hogy az ingatlanokat jobban kihasználják s azo- kon impozánsabb házakat emeljenek. A köz- munkatanács első évi jelentése erre a követ- kezőleg mutatott rá: „Ezen a városra nézve úgy rendőrségi, mint kövezési, tisztántartási, világítási szempontból hátrányos fejlődésnek csakis azáltal lehet okszerűbb fejlődést adni, ha a város területének közepén egy ily szép, tágas s az egész városon keresztül átvonuló ut nyitattik, mely által egyrészt felébrésztetik a kedv annak mentén díszesebben építkezni

VIZ

Harisnya, kesztyű, kötött-
és szövőtarúk üzleteUridivat és a valódi prof.
Dr. Gusztáv Jäger alsó
ruházatának terakataBudapest V., Harmincad-u. 2
Vörösmarty-tér sarok

Alapítva 1858

JOEL ADOLF ÉS FIAI

KELENGYÉK
VÁSZONÁRUK
FEHÉRNEMŰEKBUDAPEST, V.,
Dorottya-utca 9
Telefon 823-03

s másrészt ez ut, mintegy határvonalat képez- vén, legalább a városnak ezen belül eső ré- szében célszerűbb tömörülés fog előidézteni.” A Lipót-körút helyén állott Fegyvergyár-ut- cát az jellemezte, hogy gőzmalmok és gyárak fog- lalták le mindkét oldalát. A mai Lipót-körút és Vilmos császár-ut sarkán, amint már emli-

ALAPITVA 1860

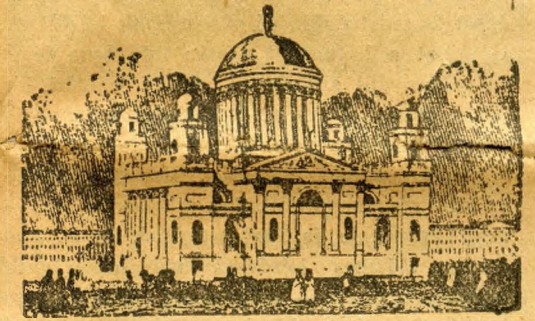
LEITNER
M.L. ÉS FIA

PAPIRKERESKEDÉS

BUDAPEST, V.,
VILMOS CSÁSZÁR-UT 18ÜZLETI KÖNYVEK
IRODAI
FELSZERELÉSEK

ELEFON: AD. OMATA : 27-82

tettük, a cukorgyár emelkedett. Ezzel szem- ben a Fegyvergyár-utca északi oldalán állott az Unió-gőzmalom s közvetlenül mellette az Árpád-gőzmalom, mely utóbbi vállalat épüle- tei belekénykölték a tervezett Lipót-körútba. Kevésse tovább a Fegyvergyár-utca déli olda- lán állott a Haggemacher-gőzmalom, háta mögött a Budapesti-gőzmalommal s ezekhez csatlakozott a már említett Hengermalom. Ezek a gőzmalmok nem voltak összhangba hozhatók a tervezett körút rendeltetésével s

A lipótvárosi bazilika első terve.

számukra újabb települési helyeket kellett találni, ha a Lipót-körutat a többi körúthoz hasonlóan akarták kiépíteni. A Fegyvergyár- utca dunaparti szakasza nem volt ugyan be- építve, közvetlen közelében állott azonban észak felé a Király-sérfűző és az Ujvilág, amely utóbbi már nevével kifejezte a vidék jellegét. Ezek az épületek foglalták el a mai Lipót-körút két oldalát 1873-ban s a köz-

Alapítva 1871

Liebner Zsigmond

játék boltja

V., Szent István-tér 4

munkatanács tervezete további fentartásukat lehetetlenné tette, amint lassanként el is köl- töztek e vidékről s helyet adtak az ott emel- kedő impozáns palotasornak.

Míg a Lipót-körút megnyitásával ily mó- don a Lipótváros külső részének beépítése ör- vendetes módon megindult, addig a köruton belüli rész kiépítését évtizedeken át akadá-

Alapítva 1865

Kohn Adolf

V., Váci-ut 36. A. 902-91
V., Markó-u. 14. A. 293-15

Építkezési vasanyagok u. m. vasut
sinek, vas-
gerendák, U vasak, beongómbvas, állvány-
kapocs, fa kötővas, idomvasablatok, r. esztől-
kat, kapukat és vasrészeket, ugyszintén szer-
számegépeket és mindennemű vasanyagot szerezhet be

ALAPITVA: 1853

LUKÁCS SÁNDOR
ÉS TÁRSABUDAPEST
BÉCSI-UTCA 7CSIPKE- ES NOIDIVAT-
KÜLÖNLEGESSÉGEK

Alapítva 1867

BRACHFELD F.

m. kir. udvari és kamarai szűlő

Férfi- és női ruhák különlegességek. Uri szabóság

V. Dorottya-u. 1

lyozta a már említett Ujépület. A közmunkatanács második évi jelentésében körvonalazott szabályozási tervet hosszasan foglalkozott az újépületi telkek rendezésével s a következőket adta elő: „Az Ujépületnek nevezett katonai laktanya egyik rozant emléke azon korszaknak, midőn Pest városa északi határát a mai Lánchid-terén elterülő mocsarak képezték. Midőn építették, nagyságánál fogva Pestünk büszkesége és később, igen sokáig a város terjedésének mintegy utmutatója volt, ma (1872-ben) nem egyéb, mint a fokozott izlésnek és szépségi igényeknek többlet meg nem felelő kőhalmaz és végtelen akadály a város fejlődésének, melynek ma, egy rövid század múlva, ugyszólván már a szívében áll. Aki

iz üzlet: már 70 évvel ezelőtt a régi Diana-lúrdó épületében alakult.

Weber Augusta

Élővirágüzlete
(Társula donos:
FARAGÓ GÉZA festőművész özvegye)
Budapest, V., gr. Tisza István-u. 1.

csak egy tekintetet vet Pest város térképére, átlátandja annak szükségét, hogy ez épületnek legalább részben le kell romboltatnia és azon által utnak kell nyitattania a már felépült és most épülő új városrészek között. Az Ujépület a katonai kincstár tulajdona lévén és laktanyául szolgálván, annak polgári birtokká tétele, valamint a katonai érdekeknek megfelelő módon leendő kielégítése céljából a tárgyalások a m. kir. pénzügyminiszter ur által már megindítottak s habár az ügy — nagy hordereje és fontosságának és az igen számos előzetes kérdések megoldását gátló szükségek miatt — mindeddig tisztába nem hozatott, mégis kötelességünknek tartottuk már jelenleg is kitérni azon forgalmi vonala-

Alapított: 1869

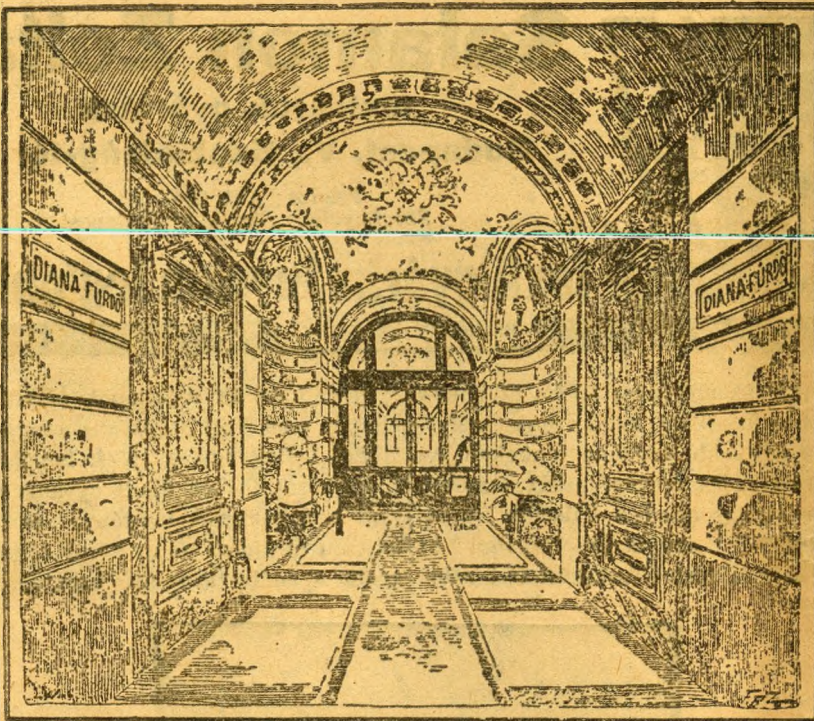
Hausvater Lőrinc fia
bőrönd és bőrdíszműárak raktáraBudapest, V. kerület,
Gróf Tisza István-u. 7

Telefon Automata 804-62

kat, melyek az újépületi telkeket átszelendik, meg lévén győződve, hogy e telkek felszabadítása csak idő kérdés lehet, melynek előbb-utóbb meg kell oldatnia.

A közmunkatanács reményei nem váltak valóra, mert két teljes évtized múlt el addig, míg az 1894. évi XX. törvénycikk a pénzügyminisztert felhatalmazta, hogy az Ujépület eladhassa s a befolyó vételárát új kaszárnyák építésére fordíthassa. Az ingatlan értékesítését a pénzügyminiszter 1894 augusztus 16-án kelt leiratával a közmunkatanácsra ruházta át, mely a katonai hatóságokkal kötött megállapodás után 1897 november 15-én megkezdte az Ujépület lebontását. Ily módon ért véget több mint 100 esztendei fennállás után ez a szomorú emlékü épületkolosszus, hogy

Alapítva 1872

Bettelheim Miksa és Társa Rt
norinbergi, díszmű-,
tátekáru-
és közszükségeti cik-
kek nagykereskedése
Budapest
V., Vilmos császár-ut 16

A Diana-lúrdó bejárata.

helyet adjon a mai Szabadság-térnek és a Szabadság-teret környező palotáknak, amelyek ma a Lipótváros központját alkotják. Az Ujépület eredetileg azt a területet töltötte ki, amely a mai Nador-, Báthory- és Hold-utcák közé esik, negyedik oldalán pedig a Széchenyi-sétány határolta, amelyet a Szabadság-térrel egyesítettek. Az idézett törvény értelmében az Ujépület telkének szabályozása után keletkezett tér és utcák ingyen mentek

dása után sok minden megváltozott, a pesti Dunapart még sokáig a régi maradt, mert Ország Sándor „Budapest középítkezései” című munkájában a kiegyezés korának Dunapartjáról azt írta, hogy „csunya, büzös hely volt, ahová a város szeméjét rakták le”. A Dunapart szabályozási munkáit a kiegyezés után a közmunka- és közlekedésügyi minisztérium intézte s a munka olyan eredményesen folyt, hogy a hajdani Dunamederből mind

RIGLER JÓZSEF EDE PAPIRNEMÜGYÁR RT.

lipótvárosi fiókraktára: V, Gróf Tisza István-utca 14

A vállalat 1871-ben alapított és a lipótvárosi kis üzem nagy vállaltá fejlődött. Gyártmányai ugy a bel-földön, mint a külföldön igen keresettek. Igen sok udonság kapható levélpapírosokból, emlékkönyvekből, amateuralbumokból, díomappákból, játékokból és egyéb cikkekben.

AZ „ADRIA“ LEVÉLPAPIROKOK A LEGJOBBAK!
„TÁTRA“ TÖLTÖTOLL A LEGTARTÓSABB!

át a főváros tulajdonába, a megmaradó területet pedig telkekre felosztva értékesítették. A közmunkatanács 1890. évi jelentése szerint összesen 30 telket került eladásra, amelyek négyesegölét átlag 1000 koronával értékesítette a közmunkatanács. A legnagyobb telket, 2530 négyesegölet a budapesti áru- és értéklőzsde vette meg 2,247.540 koronáért s ezen a telken építette fel új székházát. Az osztrák magyar bank 1359 négyesegölet, a budapesti közúti vaspályatársaság 1040 ölet, a posta takarékpénztár 693 négyesegölet vettek meg, a többi telkek 2—300 négyesegöletek voltak és magánosok kezébe kerültek.

A Lipótváros belső részének nagyvárosi jellegű kiépítésével párhuzamosan haladt a dunaparti részek kiépítése is, amint a partszabályozási munkák ezt lehetővé tették. A Duna pesti szakasza régebben nem nyújtott épületes látványt, mert már Széchenyi István gróf is rettelentesnek mondotta „Pesti por és sár” című munkájában a „szennyos Dunapartokat”. Ámbár Széchenyi István jelzett mon-

több területet sikerült építkezések céljaira lefeljálni. Ez eredményekről fogalmat alkothunk magunknak, ha figyelembe vesszük, hogy a közmunkatanács 1874. évi jelentése szerint a pesti feldunai szabályozási telkek 78.798 négyesegölet lettek ki s körülbelül két és félmillió forint értéket képviseltek.

A dunaparti telkekre került lipótvárosi paloták közül elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia palotáját kell kiemelnünk, mely Pest város áldozatkészségének köszönhető keletkezését. Az 1831. évben megalapított Akadémiának ugyanis hosszú időn át nem volt hajléka s az 1855. április 17-én elnökke választott gróf Desseffy Emil vette fel programjába a „házépítést”. Munkája olyan eredményes volt, hogy az 1860. évi nagygyűlésen már meggyőződéssel hirdethette, hogy „nem háza lesz, de palotája” az Akadémiának. 1860 február 7-én átírt Pest város tanácsához, melyben arra kérte, hogy a feldunaparton a Fő-ut (Arany János-utca) és Széchenyi-utca között fekvő dunaparti telkét en-

PALATINUS ÉPÍTŐ ÉS INGATLANFORGALMI RT

V, RUDOLF-TÉR 6

ALAPITVA: 1872

PASCHKA ÉS TÁRSA-HEIM H. RT.V. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 10
TELEFON: A. 820-41
GYÁR: X., FÜZÉR-UTCA 35

Speciális gyártmányai: tolytonégo kályhák, légitüési berendezések, redőnyök, vaszerkezetek stb.

gedje át jutányos áron az Akadémiának. A pesti községtanács 1860 március 17-i ülésében kimondotta, hogy az 1300 négyesegöles telket felét ingyen adja át az Akadémiának, felét pedig négyesegölenként 120 forintos becsáron, vagyis az Akadémia 78.000 forintot fizetett azért a telkéért, melynek értékét az Akadémia akkori pénztárnoka 250.000 forintra becsülte. Ezt a telket az Akadémia utóbb elcserélte az a telkekkel, amelyen a mai díszes palotája emelkedik. A palota 1862 és 1864 között épült Stüler porosz királyi építészeti tanácsos pályanyertes tervéi szerint s hosszú időn át az országos képtár hajlékaul szolgált és a képzőművészeti egyesület állandó tárlata is itt volt elhelyezve. Az Akadémia palotája előtti Fe-

Alapított
1884**Kohn Fülöp**

cégtulajdonosok:

Deutsch S. és**Schneller Testvérek**

A Modiano szivarkapár és hüvelygyár tulajdonosa, pa ir., norinbergi, díszmű-, kötött- szővőt és rövidárak nagykereskedése

Budapest, V., Vilmos császár-ut 22. sz.

renc József-téren állott sokáig az 1867. évi koronázás alkalmával emelt koronázási domb, melyet a tér rendezése érdekében utóbb el kellett távolítani.

A lipótvárosi Dunapart másik nevezetessége az Országház, mely egyike a főváros legmonumentálisabb épületeinek. Mikor az 1848. évi IV. törvénycikk az országgyűlés székhelyét Pozsonyól Pestre helyezte át, képtelen volt idegenben hajlékot keresni. A főrendiházat ideiglenesen a Nemzeti Múzeum dísztermében helyezték el, a képviselőház céljaira pedig a Vigadó-épületet alakították át s sokan úgy vélik, hogy Budavár osztrák parancsnoka azért lövette össze az 1849. évi bombázás alatt ezt az épületet, mert a képviselőház itt tartotta

ALAPITVA 1885

HARKAI EDEMŰVIRÁG-ÉS SÍRKOSZORUGYÁR
HIMZETT MENYASSZONYI FÁTYOL
NAGY VÁLASZTEKBAN

BUDAPEST

V., BÁLVÁNY-UTCA 17

INTERURBAN TELEFON-SZÁM TELEFON: 230-12

üléseit Az 1867. évi kiegyezés után ugyanez volt a helyzet, ekkor azonban Ybl Miklós tervéi szerint 72 nap alatt felépítették a Sándor-utcai régi országházat, mely más rendeltetésével ma is fennáll még. Az ideiglenes országház az előirányozottnál hosszabb ideig szolgált a mondott célnak, mert csak az 1880. évi LVIII. törvénycikk mondotta ki az állandó országház felépítését s a törvény végrehajtására csak nagyon későn került sor. Az országház helyül a dunaparti Tömö-teret jelölték ki, mely a Dunapart szabályozásával nyert terület volt. Az 1884. évi XIX. törvénycikk Steindl Inre tervét fogadta el kivételre s az építkezés végrehajtására 10 esztendő határidőt tűzött ki. Az előirt építési határidő azonban nem volt elegendő, mert 1896-ra is csupán annyira jutot-

Alapítási év
1886**Rosenberg és Oller**Budapest, V., Vilmos császár-ut 20
Telefon: A. 176-80

A Lipótváros legkeresettebb tükrösboltja

Mindenemű csiszolt tükrö a leg-
egyszerűbb és legdíszesebb kivitel-
ben raktárról kapható

ALAPITVA 1835

ALAPITVA 1835

**Bechstein
Bösendorfer
Steck, Niendorf**
stb. kizárólagos képviselője
Előnyös árak,
résztulajdonosi kedvezmények
Kölcsönzés - Hangolás - Javítás
Gramofonosztály
His Masters' Voice. Columbia. Eterna stb.

Alapítási év
1873

**Általános Pénzszekrény
és Irodabutor Kereskedelmi Rt.**
(ezelőtt Spitzer M. és Testvére)

Amerikai redőnyös irodabutorok
dosierszekrények, ószerakhoz amerikai könyvszekrények irodai garnitúrák, teljes berendezések

Pénzszekrények
kőnyv. és akadémiai könyvek

Budapest, V., Bálvány-
utca 6. Tel. Aut 811-54

**STRAUSZ
ÉS
REICHER**
BUDAPEST,
V., Sas-utca 10. sz.
Telefon: Lipói 975-63

Textilárúk gyártása.
Készítményei:

Inletek	Balisztok
Pamutvásznak	Damasztok
Cepedők	Cioifok
Atlaszok	Adriák

Divatárúk stb.

tal a sziget ugy terjedelemben, mint szépségben is sokat nyert s a lipótvárosiak kedvelt üdülőhelyévé lett, amelyet azonban csupán a tulajdonos főherceg nagylelkű engedelmevel ha náhattak. Az 1908. évi XLVIII. törvény-cí. Latalmazta fel végül a kormányt, hogy a szigetet a tulajdonos főhercegtől 11 millió korona becsértékben megszerezhesse s egy-szersmind elrendelte azt is, hogy a sziget örök időkre nyilvános közkert gyanánt tartassék fenn. Ma a sziget a főváros legszebb ékessége

s homályba borult multjára csupán a hajdani k storok rommaradványai emlékeztetnek. Nem mulaszthatjuk el végül annak megemlítését, hogy a főváros első lóvasútja 1836 aug. 1-én a Lipótváros területén indult meg s mai Váci-ut mentén Ujpestre vezetett. Ez a vasutvonal mozdította elő a K. S. Váci-ut környékének benépesülését, az ipari vállalatok itteni megtelepedését s nagyban elősegítette azt is, hogy Budapest határán egy ma virágzó város, t. i. Ujpest keletkezhesék.

Temploma a' Leopoldvárosban.

a magyar építőművészet egyik legremekebb alkotását szemlélhetjük benne, amely világ-szerre párját ritkítja. A Lipótváros nevezetességei közé sorozhatjuk még a Margit-hidat, mely a tervezett nagykörut stilszerű kiegészítése. Ez a hid, mely a Budát és Pestet összekötő állandó hidak sorában a második helyet foglalja el, 1872 és 1876 között épült s a francia hidépítő technika dicsőségét hirdeti. A hid a Margitsziget után nyerte nevét, ámbár eredetileg nem volt a Margitszigettel összekötve, sőt a Margitsziget tőle jóval északabbra állott. A Margitsziget akkor jutott közelebb a hidhoz, mikor a sziget tulajdonosa, József főherceg, 1873-ban a Buda város tulajdonában volt ugynevezett Festőszigetet megszerezte s a két szigetet elválasztó Dunaágot feltöltette. Ez ál-

Dalton
számleíró-, összeadó-, kalkuláló-
és könyvelőgépek

A
DALTON
a világ legelső
csak 10 billentyűs
összeadógépe
**Remington-
gyártmány**

Az összes számolási munkák részére
233
különböző modell áll rendelkezésre. A DALTON egyik legnagyobb előnye annak rendkívüli egyszerűsége. Kérjen prospectusokat és kötelezettség nélküli bemutatást a

REMINGTON IRÓGÉP RT. DALTON OSZTÁLYÁTÓL
Telefon: L. 989-65 V., Nádor-utca 38, félemelet

Sürgőnyeim:
Rempowers

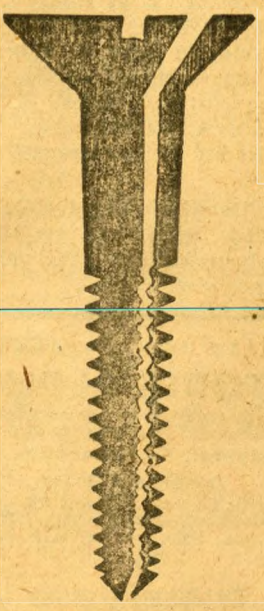
- 1860: Kanitz Ignác és Fia, kézműáru rész-vénylársaság, V., Sas-utca 24.
- 1860: Leitner M. L. és Fia, papirkereskedés, V., Vilmos császár-ut 18.
- 1860: Weber Augustia, élővirágüzlete, V., Gróf Tisza István-utca 1.
- 1861: Fürst Jakab és Fia, kézműárunagykereskedők, V., Sas-utca 20-22.

az Evangelikusok temploma.

- 1862: Édeskuty L., ásványviznyagykereskedő, V., Erzsébet-tér 8.
- 1865: Kohn Adolf, építkezési vasanyagok, V., Váci-ut 36 és Markó-utca 14.
- 1867: Brachfeld F., férfitű és uriszabóság, V., Dorottya-utca 1.
- 1867: Schein Mór, hazai nap- és esernyőgyár, V., Bálvány-utca 12.
- 1869: Hausvater Lőrinc Fia, bőrdíszműárúk, V., Gróf Tisza István-utca 7.
- 1869: Neuländer K. és Testvérei, uriszabók, V., Dorottya-utca 14.
- 1870: Freund Henrik és Fia, építési vállalkozók, V., Hold-utca 25.
- 1871: Liebner Zsigmond játékboltja mindig a Bazilika mellett volt, V., Szent István-tér 4.
- 1871: Radó Gyula és Fia, Budapest legrégibb kárpitosüzeme, V., Arany János-utca 5.
- 1871: Rigler József Ede papírneműgyár r.-t., V., Gróf Tisza István-utca 14.

**CSAVAROKAT
ÁRUSÍTÓ RÉSZV.-TÁRS.**

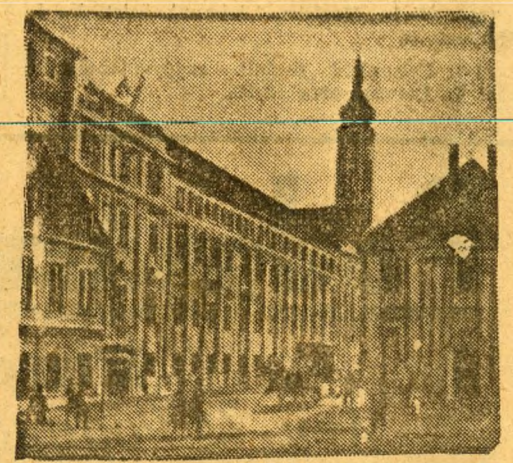

BUDAPEST, V., VISEGRÁDI-UTCA 40

- A Lipótváros évtizedes cégei**
- Befejezőül közöljük a Lipótváros negyedszázados vagy még régiebb, előkelő és nevezetes cégeinek névsorát az alapítás időrendjében:
- 1792: Norbert Langer & Söhne, len-damaszt gyártmányok magyarországi lerakata: Wilhelm Vajna Jenő, V., Szent István-tér 9.
 - 1805: Nuofér Károly, könyvkötészete, V., Szent István-tér 9.
 - Víz cég, Harmad-utca 2 (Vörösmarty-tér sarok). Ezen cég üzlethelyiségében 120 év óta mindig kötött- és szövöttáru lett árusítva.
 - 1819: Calderoni és Társa, látszereszek, V., Vörösmarty-tér 1.
 - 1824: Janus biztosító intézet, V., Nádor-utca 34.
 - 1813: Schroll textilárúk magyarországi főraktára: V., Bálvány-utca 10.
 - 1833: Munk Mór és Társa utódal, szalag-, csipke-, rövid- és szövöttárunagykereskedés, V., Sas-utca 3.
 - 1835: Magyarország legrégibb zongoraterme
 - a Chmel J. és Fia r.-t. (V., Dorottya-utca 7). Közel 100 éve látja el nemes hangszerekkel nemzedékről-nemzedékre a főváros és vidék család-jait egyaránt. Megbízhatósága és szoliditása közzismert és minden reklámnál hathatósabb nevel biztosított a cégnek.
 - 1835: Rippel Károly játékkereskedése, V., Deák Ferenc-utca 12.
 - 1839: Stettner J., keféárúk, V., Gróf Tisza István-utca 11.
 - 1842: Gruber János, festékgár, V., Kálmán-utca 22.
 - 1844: Felmayer István és Fia, képfestő- és kartonnyomógár r.-t., V., Szent István-tér 12.
 - 1848: Zoltán gyógyszerár, V., Szabadság-tér.
 - 1853: Lukács Sándor és Társa, csipke és nődivalkülönlegességek, V., Bécsi-utca 7.
 - 1854: Hüttl Tivadár, porcellángyáros, V., Dorottya-utca 14.
 - 1859: Joel Adolf és Fia, kelegyek, vászonárúk, fehérneműk, V., Dorottya-utca 9.

Peffer dunaárdó házának külső tekintete.

a' Királyi Kamara a' Bétsi utcában.

**Harminc év a
modernizálás terén.**

A modern irodaberendezési vállalat, **Hirsch és Társa** cég Budapest, V., Alkotmány-utca 19, harminc év óta vezető vállalatát a Lipótvárosban. A vállalat annak idején a Lipótköruton tartotta mintaraktárát és a Tátra-utcában volt a pénzszekrénygyára, melynek helyén ma már modern bérpaloták sorakoznak. Közel 25 év óta azonban modern amerikai irodaberendezések eladásával is foglalkozik.

A cég ugyszólván uttörője volt e szakmának, mely abban az időben alig volt még ismeretes az országban s minden egyes vendék külön kellett megmagyarázni és meggyőzni arról, hogy miért célszerűbbek a használatban az amerikai rendszerű irodai berendezések.

Ma az amerikai irodaberendezések célszerűségével mindenki tisztában van, mert mindenki megtalálja a foglalkozásának megfelelő és berendezési darabokat, s szükséglet esetén illet vásárol. Nevezett cég jöminőségű áruival e szakmában közzismertté tette nevét az országban.

A cég harmincéves jubileuma alkalmából egy olcsó keményfa irodaszobaberendezést, mely egyszerű uriszobaberendezésnek is megfelel, hoz forgalomba, mely szobaberendezés egy sima íróasztal, egy kétajtós könyvszekrény és egy karosszékkel áll, melynek ára összesen 295.- pengőbe kerül.

Mindenki, akinek amerikai rendszerű irodaberendezésre nyilvántartó szekrényekre tüzetes pénz- és könyvszekrényekre szüksége van, a saját érdekében cselekszik, ha **Hirsch és Társa** cégtől árajánlatot kér, vagy ha mintaraktárát meglátogatja.

Braumann Zoltán

finom kötöttáru, harisnya-keztü

Budapest

V., Vörösmarty-tér 8
(Gerbeaud-palota)

Telefon:
23-15

1872: Bettelheim Miksa és Társa R.-T., norinbergi, diszmu- és játéknagykereskedés, V., Vilmos császár-ut 16.

1872: Paschka és Társa — Helm H. R.-T., V., Mária Valéria-utca 10. Folytongő-kályhák, légfűlési berendezések, redőnyök, vasszerkezetek gyártása.

1873: Általános Pénzszekrény Kereskedelmi R.-T., V. Bálvány-utca 6.

1873: Wertheimer és Frankl, gyarmatárú-nagykereskedők, V., Hold-utca 6.

1874: Litzman Ignác, posztónagykereskedő, V., Bálvány-utca 8.

BRÜCK és GROSZ

bélésárúk és szabó-kellékek nagyban és kicsinyben. Saját készítésű pamutárúk

BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR 5
Telefon: A. 807-27, A. 800-79

1875: Hungária hírlapnyomda r.-t. Hírlapok, folyóiratok, könyvek, üzleti nyomtatványok, V., Vilmos császár-ut 34.

1876: Custodis Alphons, építési vállalat, ipari fűtelési berendezések és hógazdaság számára, V., Nádor-utca 19.

1876: Nüsner János, bornagykereskedés és pezsgőgyáros, V., Lipót-körut 4.

1878: Schillinger Miksa, zsák-, ponyva- és zsinórkereskedő, V., Rudolf-rakpart 7.

Magyar-francia biztosító részvénytársaság, V., Hold-utca 21. 50 év óta fennálló magyar biztosító társaság.

Hörváth György és Társa

Fiókok:
A'hen
Kopenhága
Berlin
Hamburg
Osio
Malmö

szőrmeárú-nagykereskedés

BUDAPEST
V., József-tér 8
Telefonszám: Automata 807-28

LEIPZIG, Brühl 45

1880: Ifj. Libál Lajos, látszerész, V., Nádor-utca 13.

1883: Dénes B. r.-t. International Mac Cormick-féle teherautók és traktorok vezérképviselője, V., Váci-ut 98.

1883: Glaser Lajos, papirkereskedés, V., Dorottya-utca 6.

1884: Grüner A. Henrik, rövid-, szövött- és kötöttáru nagykereskedése, V., Sas-utca 17.

1884: Kohn Fülöp, norinbergi áruk nagykereskedése, V., Vilmos császár-ut 22.

1884: Müller György könyvkötészete és dobozgyára, V., Vadász-utca 30. Papírargyára VI., Szondy-utca 93. Telefon: Aut. 221-61. Ugy könyvkötészete, mint dobozgyára a legszebb kivitelű munkákat készíti ebben a szakmában.

1885: Harkal Ede, művirág- és sirkoszorúgyár, V., Bálvány-utca 17.

1886: Rosenberg és Oller, üveg- és tükörkereskedők, V., Vilmos császár-ut 20.

1886: Schelner Ilona, kézimunkák, V., Bécsi-utca 8.

1888: Dávid József és Fla, kocsigyár, V., Vig-színház-utca 3.

1888: Király Gözmosóda, vegytisztító és ruhafejtő, V., Bálvány-utca 23.

1889: Magyar Bőrszékkipar, P. Pilsz Vilmos utóda. Valódi bőr és modern angol butorok. Bőr- és velourfotelek, V., Mérég-utca 4.

1890: Cifka József, pincegazdászati cikkek szaküzlete, V., Vilmos császár-ut 48.

PAULUS PÁL EDE

MŰSZAKI ÉS ÉPÍTŐIPARI VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, V., NADOR-UTCA 19. SZ.
TELEFON: AUTOMATA 120-07

NEDVES FALAK
TÖKELETES É VÉGLEGES
KISZARITÁSA

régi és új épületeknél „Aramió levegő” rendszerrel, szabaddalmazva az összes kórházakban, Magyar szab 30690. Elismert levelek ható ágok és magános k részéről.

A pesti német színház.

1893: Haas Rezső és Glück, szücsök, V., Dorottya-utca 11.

1893: Stern drogeria, V., Vilmos császár-ut 42.
1894: Worthington Szivattyúgépi Rt., V., Váci-ut 4.

1895: Kreiner és Rosenzweig, saját készítményű textilárúk, V., Bálvány-utca 24.

1896: Elszász Rezső, szerszámgyár, V., Falk Miksa-utca 30.

1897: Pick J., bel- és külföldi csemege, V., Lipót-körut 11.

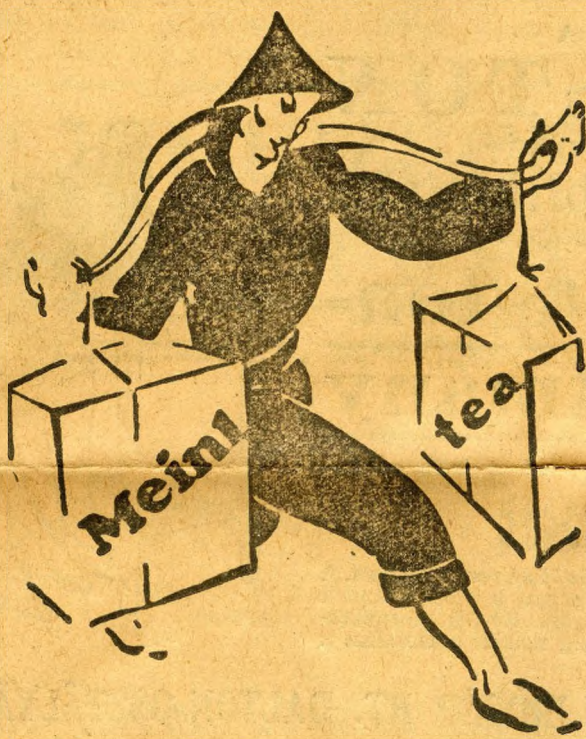
1902: Eckstein és Bányal, divatárú-nagykereskedők, V., Sas-utca 18.

1903: Vámos Lipót, háztartási- és egészségügyi cikkek, V., Vilmos császár-ut 46.

1905: Schwarcz H. Armin, Stoewer-irógépek vezérképviselője, V., Vilmos császár-ut 60.

1906: Weisz és Tescher, bélésárúk, V., Erzsébet-tér 4.

1907: Binét és Barna, szövet- és selyem-különlegességek áruháza, V., Deák Ferenc-utca 18.

MEINL UJTERMÉSŰTEA

Lipótvárosi fiókok:
Gróf Tisza István-u. 20. Lipót-körut 29.

1898: Nemzeti Antikvárium, könyv- és régiségkereskedés, V., Vilmos császár-ut 54.

1899: Radó Aladár, az ország legnagyobb nőruhaáruháza, V., Bécsi-utca 6.

1899: Soltész és Léner, keféárúk, V., Vilmos császár-ut 58.

1900: Hirsch és Társa, modern irodaberendezési vállalat, V., Alkotmány-utca 19.

1900: Hort József, műbutorasztalos és kárpitos. Műbutorok, lakberendezések a legnemesebb anyagból, a legkényesebb izlésnek is megfelelőek, V., Lipót-körut 4.

1900: László és Társa, férfiszabók, V., Ferenc József-rakpart 33.

1900: Weisz Mariska, kézimunkaüzlet, V., Lipót-körut 22.

1901: Felsenfeld Rudolf, ruggyantáblégyőgyár, V., Bálvány-utca 16/18.

1907: Cilcer és Társa, papirkereskedés és nyomdaüzem, V., Dorottya-utca 9.

1907: Thein Lipót és Társa, Continental írógépek vezérképviselője, V., József-tér 10.

1908: Czeizler Jenő, műasztalos, fehér butorok speciális készítője, V., Báthory-utca 20.

1908: Hermann Miklós, az ország híres 3 szivgallérok vezérképviselője, V., Wekerle Sándor-utca 18.

1911: Beér Sándor, papirkereskedés, V., Gróf Tisza István-utca 5.

1911: Fodor Sándor, textil- és szőnyegárúk nagykereskedése, V., Szent István-tér 3.

1912: Troszler, uridivat- és fehérműködő-legek, V., Vilmos császár-ut 26.

1914: Biró és Eckstein, Brunsviga számológépek, V., Vörösmarty-tér 3.

KALLÓS és HEGEDŰS

selyemáru
különlegességek

Nagy választék,
olcsó árak

BUDAPEST, V. BÉCSI-UTCA 9. SZ.

TELEFON: AUT. 516-06

A Remington Irógép Részvénytársaságnak, melyet Budapesten mindenki jól ismer és melynek központja VI., Andrassy-ut 12. sz. alatt van, a Lipótvárosban — V., Nádor-utca 38. sz. — egy osztálya áll fenn, amely Dalton számleíró-, összeadó-, kalkuláló- és könyvelőgépek eladásával foglalkozik. A Dalton-gép — amelyből 233 különböző, minden üzem részére megfelelő modell gyártanak — a 27 Remington-gyár egyikének gyártmánya, amely az irodagéptechika terén a legmodernebb és a legnagyobb teljesítőképességű. A Remington Irógép Részvénytársaság Dalton-osztálya — telefon: 189-65 — kívánatra szívesen szolgál gépeit illetőleg prospektussal és közelebbi részletekkel.

Alapítva 1889.

Magyar Bőrszékkipar

Pip sz vilmos utóda

Budapest, V., Mérég-utca 4. Telefon: 810-56

Salát készítményül:

Valódi bőr- és modern angol butorok Bőr- és velourfotelek

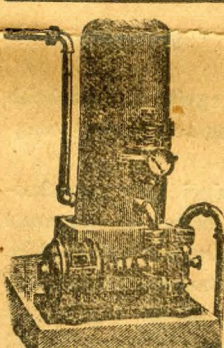
Modern ebédlámpák
Adott tervek és rajzok szerint is lakberendezési tárgyak
Ha itott butorok

Képes minták nyvüket kérje!

Kopott bőrbutorait és bőrszékkeit javítjuk, árustjuk és átall kitjuk!

Ezen mellékletben megjelent régi pesti látképek egy részét az 1900-ban alakult Stemmer Ödön tudományos és művészeti antiquarium (V., Gróf Tisza István-utca 9) becsátolta rendelkezésünkre. Nevezett cég specialista volt mindig a régi pesti és magyar vidéki városok látképeinek, valamint magyar történelmi forrásmunkáknak.

Egy szimpátiikus könyvesbolt. Nagy szimpátiának örvend egy tanári kar, mint a diákság körében (Vilmos császár-ut 56-ban) Fischer Sándor könyvkereskedése. Ez az előzékenységeről ismert és kedvelt cég 10 éve áll fenn, igen jól felszerelt tankönyv, szépirodalmi és tudományos raktára van, úgy új, mint antikva-könyvekből.

Sommer

szab.
Önfelszívó turbó szivattyú
A legalkalmasabb szivattyú valódi vákuumra. A legmelegebb önműködő háztartási berendezésekhez.

Kérjen ajánlatot!
SOMMER és FEIN

mérnökök
Budapest, Váci-ut 18
Telefon: Aut. 124-05

Anglo-Danubian Lloyd Általános Biztosító Rt.

Ez a biztosító társaság a Lloyd Általános Biztosító Rt.-ből alakult, angol érdekesség bevonása mellett a Duna mentén fekvő államokban való terjeszkedés céljából. Innen származik a társaság elnevezése. A társaság már az első években rohamosan fejlődött és jónak látta, hogy üzletkörét Magyarországra is kiterjesse. Viszontbiztosítási vonatkozásban neves angol társaságok állanak ezen társasággal kapcsolatban. Ez a biztosító intézet a hüllen kezelés (sikkasztás, lopás, eltulajdonítás) elleni biztosítás bevezetése terén szerzett nagy érdemeket, amely ágazathoz más társaság nem kívánt mindedig nyulni. Ezen ágazaton kívül egyéb ágazatban is nagy eredményt mutat fel különösen az autóbiztosítás terén.

Az igazgatóságban Skene Richárd, dr. nagybirtokos foglalja el az elnöki széket. Ezen társaság létrejöttét körül különös érdemeket szerzett annak idején Korn M. Róbert, a társaság jelenlegi ügyvezető igazgatója, kinek szervezőképessége osztrák biztosítási szakkörökben közismert. A magyarországi igazgatóság vezetésével Rudas Endre igazgató van megbízva.

Az Anglo-Danubian Lloyd előkelő pozícióját megerősítik tekintélyes vezérigynökségei és vannak olyan ágazatok, amelyekben máris vezető szerepet visz.

Alapítási év: 1876

CUSTODIS ALPHONS

mérnöki iroda és építési vállalat ipari fűtelési berendezések és hógazdaság számára

Budapest, V., Nádor-utca 19

Telefon: Aut. 120-07

Szöveg: Custodis Telefon 12007 Budapest
Posta-akáréknévtári száma: 17467
Folyószáma: Magy. Áll. Hitelbank Budapest

Gyárkémiény-építés
Gőzkazánbefalazás
Ipari kemencék építése és tervezése

Podgyászbiztosító!

Európai

Áru- és Podgyászbiztosító Rt.

V., Eötvös-tér 2. — Telefon: 827-07, 827-08

A Lipótváros kereskedelme

Irta báró Madarassy-Beck Gyula dr., a Magyar Kereskedelmi Csarnok elnöke

Körülbelül száz éve annak, hogy a magyar kereskedelem működését a Lipótvárosban megkezdte. Centruma ennek a letelepedésnek a hajdani Ujvásár-tér, a mai Erzsébet-tér és lassanként itt telepedett le mind az, ami mint kereskedelem, ebben az időben számításba jöhetett. Ide gyűlt az a kereskedelem is, amelynek régebben a mai Károly-köruton, a hajdani Ország-uton volt az üzlete.

Eleinte az üzletek kötése lokális jelleggel bírt, a vásári árusoknak adták el áruikat, csakhamar azonban kiterjedt ez a működés az ország határain túl is és a 60-as és 70-es években már oly tekintélyes számúvá vált az a rendkívüli ügyességgel, becsületességgel, leleményességgel dolgozó fiatal magyar nagykereskedelelem, hogy lassanként benépesítette az Erzsébet-tér akkor kiépült mellékutcait is. Kiünő kvalitásait, rátermettségét bizonyítja az, hogy igen rövid idő alatt az ország akkori gazdasági viszonyai között számottevő kereskedelmi tőkeerő fejlődött ki Magyarországon, hogy ez a kereskedelem működési körét kiterjesztette nemcsak az országban, hanem az ország határain túl is, hogy felismerte Budapest geográfiai fekvésének jelentőségét a Balkán kereskedelmi szempontjából és nagy agilitással csakhamar igen sikeres versenytársává vált a sokkal régebbi és ugy tőkeerő mint hitel szempontjából sokkal kedvezőbb helyzetben működő osztrák kereskedelemnek. Összekötései kiterjedtek a távolabbi keletre is. Sarajevótól Szalonikiig, Szmirnától Damaszkuszig, sőt messzebbre is nyultak el a magyar kereskedelem kapcsolatai, sőt tekintélyes működést fejtett ki a régi Ausztriás és déli tartományai közötti árucserében is.

Annak a hatalmas, egészen amerikai ízű fejlődésnek, amely különösen a kiegyezés óta egészen a háború megindulásáig Magyar

országon végbement, a nagytehetségű magyar kereskedelem egyik legértékesebb és legszámottevőbb koéficiense volt. A 70-es és 80-as évek egészen kezdetleges hitelviszonyai és közlekedési viszonyai között ez a működés, amelyet nemcsak a magyar kereskedelem nagyszerű kvalitásai, hanem a külföldnek becsületesség és megbízhatóság által kivívott nagy bizalma tett lehetővé, egyik főfaktora volt nemcsak az ország gazdasági haladásának, hanem elsősorban Budapest imponáló és hatalmas gazdasági és kulturális fejlődésének is. A magyar kereskedelem terebélyesedésével együtt jár már korán annak tiszta magyarrá való átalakulása és a magyar nemzeti életbe való szerves és hazafias bekapcsolódása.

A magyar kereskedelem virágzása és fejlődése addig tartott, amíg a háború és az azt követő kényszergazdálkodás ezt a fejlődést meg nem állította. A trianoni határok és a szomszéd államok elzárkózása által működési rádiusában — amely eddig az egész monarchia vámmentes területére terjedt ki — rettenetes sulyosan érintve, a magyar kereskedelemnek meg kellett küzdenie az egyetlen éltető elemét képező szabadság minden sulyos korlátozásával, devizarendelekekkel, kiviteli és behozatali tilalmakkal, azonkívül a pártatlan adómegterheléssel, a forgalmi adó minden veksaturájával, a vámrendszer rettenetes drágításával, az új szociális terhekkel, az egyenesen erkölcstelen és az ország szempontjából is öngyilkos álszövetkezeti és üzemi versennyel és az egész vonalon egy olyan kereskedelemmel, amely politikával, amely nemcsak bürokratizmusával, hanem egy semmivel sem indokolható ellenséges bizalmatlansággal nagy mértékben hozzájárult ahhoz a folyton katasztrofálisabban alakuló helvzethez, amelyben ma a magyar kereskedelem van.

Érzésem szerint talán a legutolsó időben

egy bizonyos változás mutatkozik a kereskedelemmel szemben eddig folytatott politika irányításában. Erre mutatnak legalább azok a nyilatkozatok, amelyeket Bud miniszter és Kállay államtitkár urak a leghatározottabb és ennél fogva reájuk kötelező formában nem egy kérdésben megtettek. Erre mutatnak azok az intézkedések, amelyek a tranzit-forgalom tekintetében küszöbön állnak. Végre ugylátszik felismerik ennek a tranzit-kereskedelemnek jelentőségét annyi keserves, elveszett és soha vissza nem hozható év után, amely alatt a létlenségre kényszerített magyar kereskedelem helyét a külföldi versenytárs hódította el.

A magyar kereskedelem végzetesen sulyos helyzetét ma már, fájdalom, nem kell csönd kényszerregyezség és egyéb szomorú statisztikai adatokkal igazolni, mert az ma már minden az utcán járó ember előtt a maga teljes jelentőségében kibontakozik. Nagy, sok évtizedes

kereskedelmi nevek tűntek el, leszakadoztak, mint egy-egy darab Magyarország gazdasági testéről, amelynek kiegészítő részét képezték. Ha a kormány még meg akarja menteni azt, ami megmenthető; sürgősen kell intézkednie és minden bürokratikus késedelem nélkül kell beváltania adott ígéreteit. Az a képzett, agilis, ügyes magyar kereskedelem, amely a háború előtt az ország kiépítésének egyik leglényegesebb faktora volt, amely a háború után is a leghamarább találta meg a kapcsolatot a külfölddel, mely a maga koncepciózus kvalitásával hivatva van arra, hogy a mai végtelenül sulyos gazdasági válság enyhítésében nagy szerepet játsszék, nemcsak saját, hanem az ország érdekében kívánja azt, hogy a kormányzat sürgősen eltávolítsa működésének útjából azokat a rettenetes akadályokat, amelyeket eddigi végzetes politikájával maga állított a kereskedelem működése elé.

Hatvanéves a Kereskedelmi Csarnok

Irta Balla Szigfrid, a Magyar Kereskedelmi Csarnok főtitkára

A Magyar Kereskedelmi Csarnok az aktív működést kifejtő, általános jellegű kereskedelmi szabad érdekképviseleteink közül a legrégibb multira tekinthet vissza és méltán reprezentatív egyesülete a Lipótvárosnak.

Megalapítói 1870-ben váltak ki a Pesti Lloyd Társulattól, miután szükségesnek tartották, hogy a nagykereskedelem speciális érkelei egy, csak ezt a célt szolgáló érdekképviselet nevében védessenek meg. Ennek helyességét Falk Miksa, a Pesti Lloyd Társulat akkori titkára is elismerte. A mozgalom vezetője Neuwelt Ármán, a most is virágzó Munk Mór és Társa cég főnöke, lett az akkor még Pesti Kereskedelmi Csarnok néven megalapított új egyesület elnöke.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok fennállásának hatvan esztendeje alatt a kereskedelem

minden kérdésével behatóan foglalkozott, úgyhogy évkönyvei az utóbbi hat évtized kereskedelmi történetének hű képét adják. Igen gyakran kezdeményezőként lépett fel és szívós munkával alkotott meg olyan intézményeket, amelyekre a kereskedelemnek szüksége volt. Így a Magyar Kereskedelmi Csarnok alapította, Schwarcz Ármának már 1871-ben tett javaslata alapján a Hitelezői Védegyletet, amely végleges formájában 1883-ban jött létre és a Csarnok nevéhez fűződik az is, hogy 40 százalékos minimális kényszerregyezségi kvóta az 1881. XVII. tc.-ben felvetették. A Magyar Kereskedelmi Csarnok alapítása továbbá a Magyar Tudakozódó Egylet és a Kereskedelmi Segélvegylet is, mint ahogy a Csarnok kezdeményezésének köszönhető a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületének és az Országos Kereskedelmi Egyesülésnek

BUDAPEST LEGRÉGIBB KÁRPITOS ÜZEME

LAKEBERENDEZŐ
ÉS KÁRPITOS
MÜHELY

BUDAPESTEN V. ~
ARANYJÁNOS-U. 5.
TEL. 18-18.

Ügyeljen
a védjegyre!

SELYEMHARISNYÁK

Csakis jobb harisnya- és
divatüzletekben kaphatók

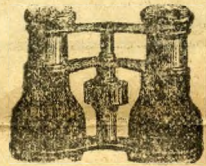
Drágább van, de jobb nincs

megalapítása is. E létesítményeken kívül állandóan szemmel tartotta a kereskedelmet közvetve vagy közvetlenül érdeklő kérdéseket és bár rendkívül intenzív tevékenységét ehelyütt még egész nagy vonásokban sem ismergethetem, mégis megállapítható, hogy a Csarnok úgy általános kereskedelmi, mint szakmai ügyekben igen sok eredményt vallhat magáénak. Aktualitása folytán csak példaképpen említem meg, hogy a Magyar Kereskedelmi Csarnok már három évtizeddel ezelőtt sürgette a korlátolt felelősségű társaságról szóló törvény megalkotását.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok érdekképviseleti működésének alátámasztására megalapította is.

Calderoni és Társa

Budapest V, Vörösmarty-tér 1
(Haas-palota). Telefon: Aut. 811-45
Alapítva 1819

Látcsövek, lorgnettek, szemüvegek és orrcsüptetők a legújomabb kivitelben.
Zeiss-Instal- és Utvasin-üvegek.
Fényképezési cikkek.

Árjegyzéket kívánatra díjmentesen küldünk

kulása óta klubhelyiséget is tart fenn, amelynek mai tágas és szép helyiségeit naponként százával látogatják kereskedőink. Az első klubhelyiség a Mérleg- és Bálvány-utca sarkán, természetesen csak szerény néhány szobából állott. A Csarnok klubjának legszorgalmasabb látogatói Katzburg Fülöp és Frankl Mór (a Wertheimer és Frankl cég megalapítója), az egyesületnek megalapítása óta tagjai és így 60 év óta szinte mindennapos vendégei a klubnak. A klub azonban nemcsak a napi összejövetelek céljait szolgálja. A Kereskedelmi Csarnok gyakran hívja meg ide közéletünk vezető egyéniségeit, akik a kereskedelmet érdeklő kérdésekről tartanak előadásokat. Kerkápoly Károly, Falk Miksa dr., id. Wekerle Sándor, Bánffy Dezső, Hegedüs Sándor, Matlekovits Sándor, Lánzy Leó, Sztérényi József

FREMA

sokszorosító gép

egy eredetiről több ezer példányt készít, melyek mindegyike egyforma szép és izta.

Nélkülözhetetlen!

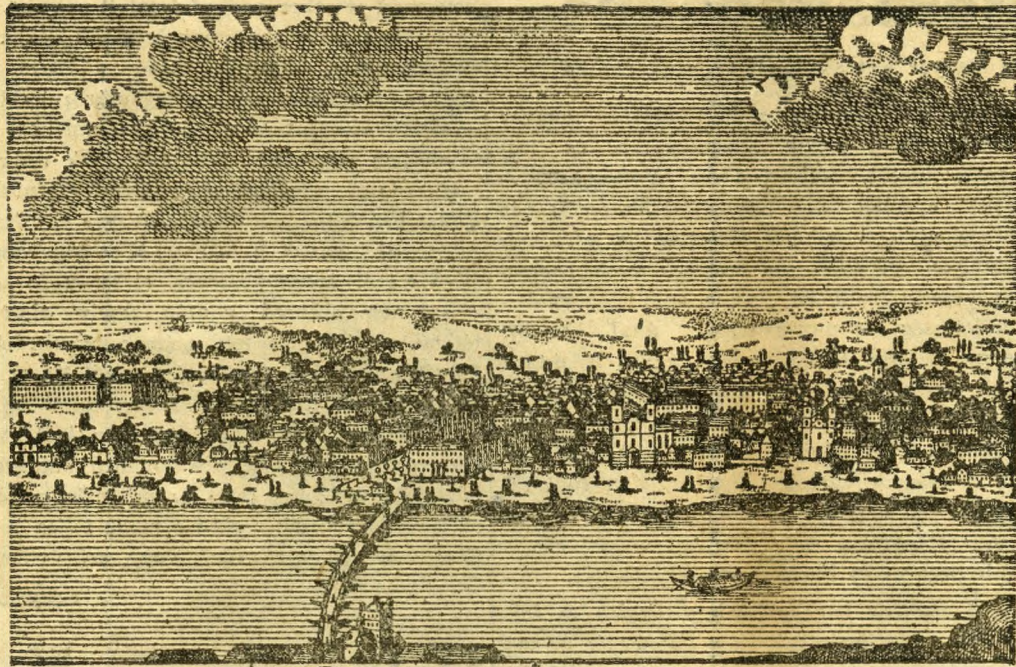
Allami-, községi és magánhivataloknak, hol a Fremagéppel előállíthatók az összes nyomtatványok, rendeletek, napirendek, utasítások stb. Kereskedőknek, körlevelek, árjegyzékek, reklámlapok stb. készítéséhez.

5 évi jótállás!

Díjtalan prospektus.

FREMA-MŰVEK + MAY FRIGYES

Budapest, V., Gróf Tisza István-utca 14.
Telefon: 808-44.

*Ansicht der königl. frey und
Comertz Stadt Pest.*

Pest városa 1803-ban.

báró voltak a régebbi idők előadói, akikhez méltóan csatlakoznak a Kereskedelmi Csarnok újabbkori társaságainak szónokai, akik közül csak Herrmann Miksa és Bud János minisztereket és Kállay Miklós államtitkárt említem.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok megalapítása idejében egy kis, átlag 300 tagot számoló egyesület volt, melynek tagjai főképpen textilgyáregyvezetők voltak. Azóta hatalmas

Fürst Jakab és Kunczy Ferenc társelnökökkel Jellinek Henrik elnökle alatt emelte a Csarnok szabadságtéri palotáját. Távozása után az elnöki széket, nem töltötték be és a Csarnokot társelnöki minőségében maróthi Fürst László vezette Kaszab Aladár és Kohner Jenő báró alelnökökkel egészen 1916-ig, amikor is a tagok általános és osztatlan bizalma folytán dr. Madarassy-Beck Gyula báró került az elnöki székbe. Alelnökei az első években

Magyar Mezőgazdasági Vegyipar Rt.

magyaróvári gyára által forgalomba hozott a porlinom szuperfoszfát műtrágyát az egész ország gazdaközönsége előnyösen ismeri. Igen olcsó áron és kedvező feltételek mellett ad el kátsót, csillagléromot, kénsavas ammoniakot és egyéb műtrágyaféléket. A magyaróvári gyár, amely a volt cs. és kir. löpőgyárból épült ki, a legtekélyesebb berendezéssel a legmodernebb műtrágya- és kénsavgyár. Csak Magyarországnak egyik nagy mezőgazdasági központján fekszik és éppen ezért igen előnyösen tudja főleg a Felsődnántuli Mezőgazdasági Kamara területén lévő mezőgazdaságok műtrágya-szükségletét ellátni. Központi irodája: Budapest, V., Sas-utca 21, ahol írásban vagy szóbelileg készségesen állnak a gazdák rendelkezésére. A részvénytársaság vezetősége: Dr. Reusz Andor h. államtitkár, Dr. Solt Lajos műszaki igazgató és Dr. Dános Tivadar keresk. igazgató.

testületé fejlődött, amely az egész hazai nagy kereskedelmet tömöríti. Ez a fejlődés épügy mint a Csarnok által elért eredmények orosz lánrsze Schreyer Jakab dr. nevéhez fűződik Schreyer Jakab dr. közel hatvan évvel ezelő mint fiatal titkár kezdte meg működését a Kereskedelmi Csarnokban. Kiváló kvalitásai hamar felismerték és így rövidesen főtitkára majd ügyvezető alelnöke lett az egyesületnek Most, mint örökös tiszteletbeli elnök még min-

Krayer Emil, Bartos Ármin és Rotter Zsigmond voltak.

Madarassy-Beck Gyula báró dr. elnökségével a Magyar Kereskedelmi Csarnoknak új korszaka kezdődött. A háború és az azt követő idők nehézségei ellenére az egyesület megtartotta, sőt tovább fejlesztette azt az előkelő pozíciót, amelyet gazdasági életünkben betölt és működési körét lényegesen kibővítve, sulyban, tekintélyben csak gyarapodott. Nincsen a ke-

Magyar-Francia Biztosító Rt.

Központi iroda: Budapest, V, Hold-utca 21

Fiókigazgatóság: **Wien, I, Schreyvogelgasse 3** Vezérigazgatóság: **Budapest, V, Hold-utca 21**

Fiókok:

Debrecen
Győr
Kaposvár

Miskolc
Nagykanizsa
Pécs
Zalaegerszeg

Székesfehérvár
Szeged
Szonok
Szombathely

Ügynökségek és képviseletek az ország minden részében

Tűzbiztosítás
Jégbiztosítás

Belőréshbiztosítás
Élelbiztosítás

Szállítmánybiztosítás
Üvegbiztosítás

Legelőnyösebb feltételek! 50 éve fennálló magyar biztosító társaság

dig fiatalos munkakedvvel áll a nagykereskedelem rendelkezésére és véleménye ma is döntő jelentőségű hitel, vagy kereskedelmi szakkérdésekben. De elnökeit is mindenkor jól választotta meg a Magyar Kereskedelmi Csarnok. Neuwelt Ármin után, akit munkájában Hubenay József alelnök támogatott, domonyi Brüll Miksa került az elnöki székbe, aki mellett Brázay Kálmán volt alelnök. Az elnökök sorában haraszt Jellinek Henrik következett

reskedelmi közéletnek egyetlen oly kérdése sem, amelyben a Magyar Kereskedelmi Csarnok szavát ne hallatná. Madarassy-Beck Gyula báró dr. elnököt felelősségteljes munkájában értékesen támogatja a mai vezetőség: Eppinger Károly, Halasi-Fischer Ödön, Borbás Lajos és Palugyay Ferenc alelnökök, Behr Dezső, Dán Leó, galgóczi Heteés Mór, ruszti Rust Oszkár és Zárai Samu elnöki tanácsosok, valamint az igazgatóság és a választmány, melyben nagy-

Alapítási év
1848

Zollán
gyógyszerlár
Budapest, V, Szabadságtér

**Több mint 100 éve
fennálló**

„KÖLCSÖNÖS TÜZKÁR” és

„JANUS”

általános kölcsönös

biztosító intézet

magyarországi igazgatósága
Budapest V, Nádor-utca 34

Élelbiztosítás

Rendkívül előnyös, minden
vonalközösben modern
o. cső díjtételek!

Alapítási év: 1824

kereskedelmünk színe-java foglal helyet.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok általános érdekképviseleti tevékenységen felül igen jelentős szakmai munkálkodást is fejt ki. Az egyes szakmák, részint szakosztályok, részint szak egyesületek formájában működnek a Magyar Kereskedelmi Csarnokban. A szakosztályok közül fontosabbak a textil (elnöke: Eppinger Károly, társelnöke: Behr Dezső), a női divatszövet (elnöke: Stern Alfréd), a posztó (elnöke: Eckstein Rezső), a köt-szövött és rövid-áru (elnöke: Szőnyi Oszkár), a játék- és díszműáru (elnöke: galgóczi Heteés Mór), a fémkereskedői (elnöke: Salgó Izsó), a teaimportőr (elnöke: Kovács Hermann), a gyarmatáru (el-

ALAPÍTÁTOIT 1862. EVBEN

ÉDESKUTY L.

Ásványvíz nagykereskedő

BUDAPEST

V. Erzsébet-tér 8
Telefon: Aut. 817-20

Az összes be- és külföldi ásványvizek és forrástermékek telepe

nöke: Frankl Mór), a butornagykereskedői (elnöke: Deutsch Nándor, társelnöke: Fenyő Emil), a pincegazdasági (elnöke: Frommer Dániel), a cipész-kellék nagykereskedői (elnöke: Grünwald Albert) szakosztályok, a szak egyesületek közül pedig megemlítendő a borkereskedők (elnöke: Palugyay Ferenc, társelnöke: Belatiny Arthur, alelnökei: Graf Ferenc és Steiner Mihály), borbizományosok és borügynökök (elnöke: Dietz Miksa), az építőanyagkereskedők (elnöke: Kármán Dezső), a szállítványozók (elnöke: Rockenstein Samu), a zsák- és ponyvakereskedők és kölcsönzők (elnöke: Schillinger Sándor, társelnöke: Szász Rezső), az áruügynökök (elnöke: Jemnitz Albrecht), a festék- és lakknagykereskedők (elnöke: Horváth Ernő), a műszaki kereskedők (elnöke: Zárai Samu) országos egyesületei.

Alapítva 1708

**FREUND
HENRIK
ÉS FIAI**

ÉPÍTÉSI
VALLALKOZÓK

Budapest, V, Hold-utca 25

Klórmész nélkül, lágyított (esőhöz hasonló) vízzel tisztít a

Alapítva 1888

„KIRÁLY” GŐZMOSÓDA

vegytisztító és ruhafestő Budapest, V, Bálvány-utca 23. Telefon: Aut. 243-85

IV, Magyar-utca 3. Tel.: Aut. 851-29. VII, Király-utca 15. Tel.: J. 313-37, VII, Dohány-utca 20. Tel.: J. 313-35. V, Váci-ut 170

AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB FEHÉRNEMÜTISZTÍTÓJA

Díjmentes autó-szállítás. Védre postaosztály Vidéken kis tőkév 1 rendelkező képviselők kerestetnek

Lipótvárosi bankok és takarékpénztárak**Anglo International Bank Limited**V., gróf Tisza István-utca 6.
Alakult 1863-ban.**Angol-Magyar Bank Rt.**V., Vilmos császár-ut 26/32.
Alakult 1890-ben.**Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt.**V., Dorottya-utca 4.
Alakult 1846-ban.**Fabank Rt.**V., Nádor-utca 21.
Alakult 1920-ban.**„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Rt.**Lipótvárosi fiókpénztára V., Nádor-utca 25.
Alakult 1902-ben.**Magyar Általános Hitelbank**V., József-tér 2/3.
Alakult 1867-ben.**Magyar Általános Takarékpénztár Rt.**V., Gróf Tisza István-utca 8/10.
Alakult 1881-ben.**Magyar-Cseh Iparbank Rt.**V., Nádor-utca 6.
Alakult 1910-ben.**Magyar Mezőgazdasági Hitelintézet Rt**

Giroszámla a Magyar Nemzeti Banknál

Felvétel a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségénél

Magyar Királyi Postatekárékpénztári csekkezámbla: 92. szám

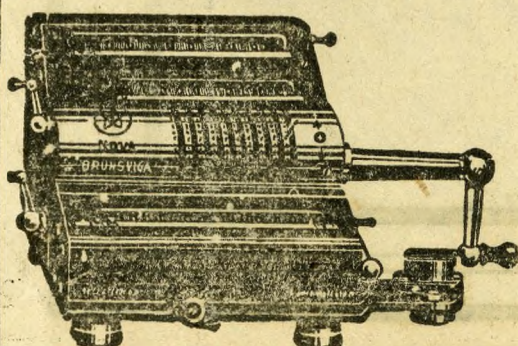
Sürgőny cím: „Agrocassa”

Budapest, V., Szabadság-tér 13
Telefon Aut. *127-89 és 136-84**Sevilla a Lipótvárosban**

A Lipótváros szívében a Szt. István Bazilikával szemben kezdődik a magyar textilnegyed. A Sas-utca és a Vilmos császár-ut között található a nagy magyar textil vállalkozások vezető cégeinek irodái, így a Szt. István-tér 15. szám alatt a Filtext Egyesült Magyar Filatorigató Pest-szentlőrinci Textilművek és Tessutó rt. amely 1926-ban 3 nagy vállalkozás egyesüléséből keletkezett. A Filatorigató Textilművek rt. magába olvasztotta a Magyar Textilművek Mautner rt. pestszentlőrinci és a Tessutó Textiláru-forgalmi és Bizományi rt. budapesti cégeket.

E három hatalmas vállalkozás egyesüléséből keletkezett 6:1 millió pengő alapítókével ez az óriási vállalkozás amely a magyar textil szakmában domináló szerephez jutott. Középeurópa legnagyobb cseh és osztrák textil cégeinek vezérei Jossuáék és Liebig báróék az ő kitűnő európai hírnevű szakértelmükkel vették kezükbe a magyar vállalkozás sorsát. Ma már a pestszentlőrinci fonóházban és szövődében 24.000 orsó és 1200 szövőszék mellett 1200 munkást foglalkoztatnak. A filatorigatói nyomó, festő, fehérítő és kikészítő gyár további 400 munkásnak ad kenyeret.

De nem csak a gyár látványosság, hanem a Szt. István-téri telep is, ahol óriási áruraktárat szemlélhet meg a látogató. A nagy ipari vállalkozás jelentősége állandóan fokozódik, különösen amióta megszerezték kizárólagos monopóliumként az ugynevezett „Cylindrotex” henger-vésési szabadalmat. Ez a monopólium lehetővé teszi a Filtextnek, hogy leguabb nagyhirű gyártmányát, a Sevilla selymet csodálatos minőségben különösen dus színpompában hozhassa a piacra. A Sevilla ma vezet és rövidesen minden versenytársa felett diadalmaskodik.

A BUDAPESTI HELYIÉRDEKŰ VASUTAK RTBUDAPEST
V., LIPÓI-KÖRUT 22**Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank**V., Dorottya-utca 6.
Alakult 1869-ben (mint magáncég 1829-ben).**Magyar-Olasz Bank Rt.**V., Nádor-utca 16.
Alakult 1920-ban.**Magyar Országos Központi Takarékpénztár**Lipótvárosi fiókja V., Szabadság-tér 3.
Alakult 1872-ben.**Mercur Váltóüzlet Rt.**V., Gróf Tisza István-utca 3.
Alakult 1895-ben.**Országos Központi Hitelszövetkezet**V., Nádor-utca 22.
Alakult az 1918. év XXIII. t.-c. alapján.**Pesti Magyar Kereskedelmi Bank**V., Gróf Tisza István-utca 2.
Alakult 1841-ben.**Wiener Bank-Verein**magyarországi fióktelepe V., Nádor-utca 4.
Alakult 1869-ben.**Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok Számára**V., Nádor-utca 12.
Alakult 1895-ben.**Zsákok lópokrócot zsinoget ponyvát kötélárut**legelőnyösebben vásárolna.
Faludi, Elek és Fischl-nél
Budapest V. Wekerle Sándor-utca 8Nagy raktár új és használt zsákokban, ponyvákban
Zsák- és ponyva kölcsönzés**Brunsviga számológépek**

Bemutatása országsszerűen díjtalanul

BIRÓ ÉS ECKSTEINVörösmarty-tér 3
Telefon: 827-19 801-61

Alapítva 1914

összeadó-, szorzó-, osztógépek villamos- és kézi hajtásra